Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 102 (20.070) • 1988 йил 4 май • чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ ОКРУГИ ЕТМИШ ЁШДА

ЖАНУБИЙ ЧЕГАРАЛАРИМИЗНИНГ ИШОНЧЛИ ПОСБОНИ

Армия генерали Н. ПОПОВ,
Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи ўзининг 70 йиллигини нишонламоқда. Суронли 1918 йилда вужудга келган округимиз Коммунистик партия раҳбарлигида катта ва шонли жанговар йўлни босиб ўтди. Унинг тарихи Совет Қуролли Кучлари тарихидан ажралмасдир. Унинг тарихи Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқларининг революцион кураши билан, социализмни бунёд этиш ва мустаҳкамлаш билан чамбарчас боғлиқдир.

Округимиз ўз сарчашмаларига кўра, Улуғ Октябрь ғалабаларини муҳофаза қилиш учун ёш Советлар Республикасида тузила бошлаган дастлабки инқилобий полкларга бориб тақалади. Партиянинг М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев, Ш. З. Элиава, Д. А. Фурманов, П. Е. Дибенко каби таниқли арбоблари ҳамда жуда кўплаб бошқа истеъдодли ҳарбий бошлиқлар ва сиёсий ходимлар округ шон-шуҳратини юзага келтира бошладилар. Туркистонда ишчи-деҳқон Қизил Армиясини ташкил этиш ниҳоятда мураккаб ва тиғиз вазиятда олиб борилди.

Ёш Советлар Республикаси фронтларнинг алангали халқасида қолган эди. Мана шу муҳитда партия олдида тарихий жиҳатдан муҳим аҳамиятга молик вазифа — барча куч ва резервларни ички ва ташқи контрреволюцияни тор-мор келтиришга сафарбар қилиш масаласи турарди.

Туркистонни мудофаа қилиш ва меҳнаткашларни интервентларга ва оқ гвардиячиларга қарши курашга сафарбар этишда Туркистон Республикаси Советларининг VI фавқулодда съезди катта аҳамият касб этди. У 1918 йил октябрида бўлиб ўтди.

Съезд Туркистон АССРнинг биринчи Конституциясини ҳамда ҳарбий масала юзасидан махсус резолюцияни қабул қилди. Бу — қўшинлар аҳволини, ҳарбий-хўжалик органлари фаолиятини анча яхшилаш имконини берди, маҳаллий аҳоли билан алоқани мустаҳкамлади.

1919 йил 11 августда партия Марказий Комитети М. В. Фрунзе қўмондонлигида Туркистон фронтини ташкил этишга қарор қилди. В. В. Куйбишев Революцион ҳарбий кенгаш аъзоси қилиб тайинланди.

Туркистон фронти қўшинлари 1919 йил ёзи ва кузи мобайнида бўлган қақшатқич жангларда Колчакнинг жанубий армиясини, Оренбург ва Урал оқ казакларини, Туркистон территориясидаги ички контрреволюцияни тор-мор келтирдилар. Совет Туркистони яна РСФСР билан, бу гал эса ҳамишаликка бирлашди.

Ички контрреволюциянинг асосий кучларига зарба берилгач, босмачиликка қарши узоқ ва матонатли кураш бошланди. Босмачилар Ўрта Осиё халқларини Совет Россиясидан ажратиб ташлаш, Туркистонда Совет ҳокимиятини ағдариш ва эксплуататорлик тузумини қайта тиклашни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйган эдилар. Туркистон Революцион ҳарбий кенгаши босмачиликнинг моҳиятини ҳамда жанговар ҳаракатларнинг аниқ-равшан белгиланган фронти йўқлигини ҳисобга олиб, босмачиликка қарши курашнинг янги тактикасини ишлаб чиқди. У Ўрта Осиё меҳнаткашлари кенг қатламларини босмачиликка қарши курашга сафарбар қилишга мўлжалланган ҳарбий ва сиёсий тадбирларни ўзида акс эттирган эди. Меҳнаткашлар ўртасида босмачиликнинг халққа зид контрреволюцион моҳиятини тушунтириш бўйича сиёсий-тарбиявий ишлар авж олдириб юборилди. Бу ишда маҳаллий партия ва совет органлари фаол иштирок этдилар. Натижада 1924 йилга келиб Қизил Армия қисмлари кўнгилли отрядларнинг фаол кўмагида Фарғона водийси, Зарафшон, Самарқанд, Қашқадарё областларини, Ғарбий Бухоро районларини ҳамда Туркманистоннинг баъзи районларини босмачи тўдаларидан тўла-тўкис тозаладилар. Мана шу даврда партия Марказий Комитети қарорига биноан ўтказилган ҳарбий ислоҳот Ўрта Осиё меҳнаткашлари, Туркистоннинг барча жангчилари ҳаётида муҳим ижтимоий-сиёсий воқеа бўлмиш миллий совет республикалари ташкил этилиши билан бир пайтга тўғри келди. Туркистон Марказий Ижроия Комитетининг фавқулодда сессияси 1924 йил 15 сентябрда Ўрта Осиёда миллий-давлат чегараланишини ўтказиш тўғрисида якдиллик билан қарор қабул қилди. Туркистон фронти жангчилари 1924 йил октябрида Ўзбекистон ва Туркманистон Совет Социалистик Республикалари тузилганлигини чин кўнгилдан табрикладилар. Улар буни ленинча миллий сиёсат тантанаси сифатида катта қувончли воқеа деб баҳолаган. У жангчиларнинг ҳарбий ва сиёсий тайёргарлигида янги кўтаринкиликка олиб келди.

1926 йилда босмачиларнинг асосий гуруҳлари яксон қилиб ташланди. Шу муносабат билан СССР Революцион ҳарбий кенгаши 1926 йил 4 июнда Туркистон фронтини Ўрта Осиё ҳарбий округига айлантирди. Ўрта Осиё ва Қозоғистон территорияларида босмачилик тугатилганидан сўнг округ қўшинлари олдига қўшилмалар ва қисмларнинг ҳарбий салоҳиятини ва ҳарбий тайёргарлигини янада ўстиришдан иборат катта вазифалар қўйилди. 1933 йилда Германияда ҳокимият тепасига фашистлар келгач, янада кескинлашиб кетган халқаро аҳвол шуни талаб қиларди. Барча ўқувлар ва машғулотлар мумкин қадар кўпроқ даражада жанговар фаолият шароитларига яқинлаштирилди.

Партиявий-сиёсий ишлар тубдан қайта қурила бошлади. Бутун оғирлик маркази роталар, батареялар, эскадронларга кўчирилди. Бу иш яккабошчиликни, ҳарбий темир интизомни мустаҳкамлашга, жанговар тайёргарликни оширишга қаратилган эди.

Улуғ Ватан уруши совет халқи ва унинг Қуролли Кучлари учун ниҳоятда оғир синов бўлди. Герман фашизми совет ижтимоий ва давлат тузумини йўқ қилиб ташлашни, кўп миллатли Ватанимиз халқларини асоратга солишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган эди. «Бизга қарши қилинган агрессия социалистик тузумнинг ҳаётийлигига, кўп миллатли Совет давлатининг мустаҳкамлигига, совет кишилари ватанпарварлик руҳининг қудратига қаттиқ имтиҳон бўлди, — деб таъкидлаган эди М. С. Горбачев. — Бу имтиҳондан эса биз ўт ва қилич билан ўтдик».

Ўрта Осиё ва Қозоғистон партия ташкилотлари ўзининг энг яхши фарзандларини ҳаракатдаги армияга юборди. Улар орасида кўплаб парткомлар, район, область партия комитетларининг секретарлари бор эди. Фақат 1941 йилнинг ўзида Ўзбекистон партия ташкилотидан 23.860 нафар коммунист армияга кетди. Урушнинг дастлабки 3 ойи ичида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети масъул ходимларининг 20 проценти сафарбарлик бўйича фронтга йўл олди.

Округ территориясида ташкил топган қисмлар ва қўшилмалар ўз байроқларини мангу шон-шуҳратга буркадилар. Машҳур Панфилов дивизияси, 83-тоғ ўқчи дивизияси, 69-ўқчи дивизияси, 34- ва 35-махсус курсантлар бригадалари, 87-туркман бригадаси ва бошқа кўплаб дивизиялар ўзининг шонли жанговар йўлини бизнинг округдан бошладилар. Умуман, бутун уруш йиллари мобайнида округимиздан ўнлаб дивизия, бир нечта бригада, юзлаб бўлинмалар фронтга борди. Округда шакллантирилган ва ўқитилган қўшилмалар ҳамда қисмлар Улуғ Ватан урушининг барча муҳим жангларида фаол қатнашдилар. Бизнинг кўплаб қўшилмаларимиз ва қисмларимиз уруш фронтларида топшириқларни намунали бажарганликлари ҳамда бунда жасорат ва ўрнак кўрсатганликлари учун жанговар орденлар билан тақдирланди, уларга гвардиячи унвони берилди. Ўрта Осиё ва Қозоғистоннинг 800 дан зиёд шонли ўғлони Совет Иттифоқи Қаҳрамони юксак унвонига сазовор бўлди. Улар орасида жуда кўплаб миллат ва элатларнинг вакиллари бор. Масалан, 96 нафар қозоқ, 69 нафар ўзбек, 19 нафар туркман, 16 нафар тожик, 12 нафар қирғиз қаҳрамон бўлди. Олти нафар жасур лочинларимиз — Н. Абдиров, С. И. Морозов, П. Ф. Надеждин, В. П. Синчук, П. И. Теряев, М. Е. Янколар Гастеллонинг мангу жасоратини такрорладилар. Ўн икки нафар туркистончи жангчи Матросов изидан борди. Ўн саккиз нафар жангчимизнинг номи эса ҳарбий қисмлар рўйхатига абадий ёзиб қўйилган.

Ғалаба бизга ҳадя этган энг асосий, энг қимматбаҳо нарса шуки, биз тинчлик шароитларида яшаш ва меҳнат қилиш имконига эгамиз. Уруш бизнинг ижтимоий тузумимиз енгилмаслигини, унинг ҳаётбахш кучлари чексиз эканлигини яна бир карра исботлади.

Урушдан кейинги даврда округ қўшинларини тайёрлашда асосий эътибор Улуғ Ватан урушида орттирилган бой тажрибани ҳар томонлама ва чуқур ўзлаштиришга қаратилди. Бунда собиқ фронтчилар катта ҳисса қўшдилар. Ўша пайтда таниқли саркарда, Улуғ Ватан уруши йилларида донг таратган армия генерали И. Е. Петров округ қўшинларига қўмондонликка тайинланди.

1968 йилда Совет давлати мудофаа қудратини ва унинг ҳарбий ҳимоясини мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшганлиги, ҳарбий ва сиёсий тайёргарликда эришган муваффақиятлари учун округ Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди.

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи ўзининг 70 йиллик юбилейини талабчанлик ниҳоятда ошган бир вазиятда кутиб олди. Жамият ҳаётининг барча соҳаларида қайта қуриш тобора куч тўпламоқдаки, у бизнинг жамиятимизга янги сифат бағишлаши, социализмнинг ленинча идеалларини қайта тиклаши лозим.

М. В. Фрунзе ифодали қилиб таъкидлаганидек, бизнинг ишчи-деҳқон мамлакатимизнинг аниқ ўхшатмаси, аниқ нусхаси бўлган Совет Қуролли Кучлари ҳам бутун мамлакат билан биргаликда қайта қуришнинг иккинчи босқичига қадам қўйди. «Мана шу босқичда биз ўзимизнинг асосий вазифамизни, — деган эди СССР мудофаа министри армия генерали Д. Т. Язов, — Қуролли Кучларни сифат жиҳатидан янги даражага кўтаришда деб билмоқдамиз. Бунга биз, энг аввало, ҳарбий кадрлар иш услубини ҳар томонлама такомиллаштириш, жанговар ва сиёсий ўқув самарадорлигини қатъиян ошириш, ҳаммаёқда қатъий устав тартибини қарор топтириш орқали эришмоқчимиз». Қуролли Кучларимиз, округ қўшинларининг жанговар тайёргарлик даражасига бундай ёндашувни мамлакат мудофааси манфаатлари талаб қилмоқда. Улар совет ҳарбий доктринасига мувофиқ ҳар қандай агрессорга гарантияланган зарба беришни таъминлашлари керак.

Ушбу вазифаларни ҳал этишнинг калити қаерда? Жангчи меҳнатини интенсивлаштириш, жанговар ва сиёсий тайёргарлик сифатини ошириш, шахсий составни ўқитиш ва тарбиялаш бутун системасига кўпроқ даражада амалийлик бахш этиш — муваффақият гаровидир.

Бугунги натижалардан қониқмаслик, эришилган муваффақиятларни танқидий руҳда таҳлил этиш, ижодкорлик ва новаторлик, фаоллик ва ташаббускорлик — округ офицерлар состави, партия ва комсомол ташкилотлари фаолиятига хос хусусият бўлиб қолди. Ҳа, 80-йилларнинг туркистончи жангчилари ўзларининг амалий ишлари, сўнмас жасоратлари билан фронтчиларнинг, катта авлод жангчиларининг шонли жанговар

(Давоми иккинчи бетда).

ТуркВО. П. Ф. Боровский номли округ ҳарбий госпитали бош травматологи Николай Дмитриевич Полукаров мингдан ортиқ нозик ва мураккаб операцияларни ўтказган.

Ўн беш йиллик хизмат мобайнида у оддий лейтенантликдан медицина хизмати подполковниги даражасига эришди. У ўз ҳамкасблари ва сафга қайтишга ёрдам берган беморлар орасида катта обрў қозонган.

Суратларда: (чапда) медицина хизмати подполковниги Н. Д. Полукаров ўзи даволаган беморлар билан; (ўнгда) рота механик ҳайдовчиси оддий солдат Комил Холматов.

В. МИЛЕНЬКИЙ (ЎзТАГ) ва В. БАГАЕВ фотолари.

БУТУНИТТИФОҚ XIX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

Янграмоқда меҳнат овози

«Ҳосил-88»: «Дала—редакция» телефон линиясида

Май ойининг ҳар бир кунини зарбдорчасига ўтказишга бел боғлаган республикамиз дала ва фермаларининг меҳнатчилари янги зафарлар сари интилмоқдалар. Пахтакорларнинг қалб қўри, юрак тафтидан баҳра олаётган ғўзалар тобора яшнамоқда. Сабзавоткор даласию, соҳибкор боғида мўл ҳосил етиляпти. Фермаларнинг фидокорлари эл дастурхонини янада тўкин бўлиши йўлида ғайрат кўрсатишмоқда. Яратиш ва яшнатиш йўлидаги меҳнат кўтаринкилигининг қайноқ нафаси редакциянинг агросаноат бўлимига тўхтовсиз келиб турган хатлар, телефон қўнғироқлари ва телеграммаларда ўз аксини топмоқда.

• ТЕЛЕГРАММА

Тўққиз ойлик план тайёр

Фарғона районидаги «Фарғона» совхозида моллар парваришини зооветеринария қоидалари асосида парваришлашга доимо катта эътибор бериб келинмоқда. Шу сабабли бу ерда белгиланган план ва мажбуриятлар доимо ошириб адо этиляпти. Куни кеча хўжалик чорвадорлари катта меҳнат муваффақиятини қўлга киритдилар. Улар давлатга гўшт сотиш бўйича тўққиз ойлик план ошириб адо этилганлиги ҳақида рапорт беришди. Қабул пунктларига 105 тонна семиз гўшт топширилди.

С. ХЎЖАЕВ,
жамоатчи мухбир.

• ҚЎНҒИРОҚ

Дастлабки парвариш тугалланди

Телефонда Бўз районидаги «Бўз ҳақиқати» газетаси ходими Ҳ. Рустамов:

— Райондаги Карл Маркс номли колхоз мирицкорлари бу йил 1169 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 34 центнердан хирмон кўтаришни кўзлашмоқда. Ҳозир хўжалик далаларида бир текис ундириб олинган ғўза ниҳоллари парвариши уюшқоқлик билан олиб борилялти. Заршунослар районда биринчи бўлиб, дастлабки парваришни тугаллашди. Бу ишда Турсунали Тожибоев, Усмонжон Исмоналиев, Абдураҳим Абдуллахўжаев, Исмоил Ҳакимов сингари тажрибали механизаторлар фаоллик кўрсатишди.

Москва районидаги «Ленинград» колхозининг Меҳнат Қизил Байроқ ҳамда «Ҳурмат Белгиси» орденлари кавалери Жўрабой Мингбоев бошлиқ бригадаси аъзолари ҳам ғўза қатор ораларига дастлабки ишлов беришни тугаллашди. Пешқадамлар бу йил 97 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 36 центнердан хирмон кўтариш ниятида зарбдорчасига ишлашмоқда.

• ТЕЛЕФОНОГРАММА

Маккажўхорикорлар ғайрати

Нишон районидаги «Коммунист» совхозининг Сафар Омонов бошлиқ маккажўхоричилик бригадаси деҳқонлари бу йил 40 гектар майдонда деҳқончилик қилишмоқда. Улар шу ерларнинг ҳар гектаридан 250 центнердан кўкпоя ва 60 центнердан дон олишга аҳд қилишган.

Ҳозир маккажўхорикорлар ўсимлик қатор ораларига дастлабки ишлов беришни тугаллаб, иккинчи ишловни бошлаб юбордилар. Дала ишларини тез ва соз адо этишда моҳир механизатор Эшқул Мардонов касбдошларига намуна. У кунига 6—7 гектар ердаги ўсимлик қатор орасига сифатли ишлов бераётир.

Ш. СУЛТОНОВ.

• ХАТ

Пиллакорлар вахтада

Яккабоғ райони пиллакорлари мавсумни пухта ҳозирлик билан кутиб олдилар. Қуртхоналарда ипак қуртларини намунали парваришлаш учун барча зарур шарт-шароитлар яратилган. Янги тут плантациялари барпо этилди. Эски тутзорлардаги дарахтлар сифатли озиқлантирилиб, қондириб суғорилди.

Яқинда хўжаликларнинг пиллакорларига 4090 қути ипак қурти топширилди. Уларни кўнгилдагидек парваришлаш учун имкониятлар мавжудлиги, озуқа етарлилиги ва сифатлилиги учун дастлабки кунларданоқ ишлар юришиб кетди. Ҳозир ипак қуртлари иккинчи ёшга ўтди.

М. ШАРИПОВ,
меҳнат ветерани.

Линияда «Совет Ўзбекистони» махсус мухбири К. РИХСИЕВ навбатчилик қилди.

АЙНИЙГА БАҒИШЛАНДИ

Бухоро области жамоатчилиги тожик ва ўзбек адабиётларининг асосчиси Садриддин Айний туғилган куннинг 110 йиллигини кенг нишонлади. Совхоз ва колхозларда, мактаблар ва олий ўқув юртларида адабий-бадиий кечалар бўлиб ўтди. Тантаналар сўз устаси ватани, Ғиждувон районининг Сактари қишлоғида ҳам бўлиб ўтди. Бу маросимларда қардош Тожикистондан адабиётшунослар, тарихчилар иштирок этдилар.

Юбилей тантаналари кунларида Бухорода Айний ёдгорлик музейи очилди. У Лаби Ҳовуз ансамблига кирувчи Кўкалдош мадрасасининг хужраларидан бирида жойлашди. С. Айний ўттиз йилдан ортиқ Бухорода яшади, бир неча йил мобайнида мазкур мадрасада ўқиди. Бухоро область давлат музей-қўриқхонаси ходимлари тожик олимлари ва таъмирчилари билан биргаликда ёш Садриддин яшаган ҳужрани тикладилар. Ёзувчининг фарзандлари — тожик адабиётшуноси Камол Айний ва қизи Лутфия Айний музейга юбилей медалларини, унинг асарларига тайёрланган линогравюраларни, турли йилларда СССР халқлари тилларида нашр этилган китобларни, сўз устаси ҳаёти ва фаолияти ҳақида ҳикоя қилувчи фотосуратлар, ҳужжатларни совға қилдилар.

Бухоро областида эндиликда ёзувчининг иккита ёдгорлик музейи бор. Улардан бири С. Айний номи билан юритиладиган колхозда, иккинчиси — область марказида жойлашган.

А. ФОЗИЛОВ,
ЎзТАГ мухбири.

СОВЕТ—ҲИНДИСТОН СЕМИНАРИ

3 май куни Тошкентда «Хотин-қизлар ва меҳнат» мавзуида Совет — Ҳиндистон семинари иш бошлади.

Семинарда икки мамлакат олимлари, социологлари, хотин-қизлар ҳаракатининг активлари қатнашмоқда.

Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг раиси Ҳ. А. Алимова семинарни очди.

Семинарни очиш маросимида Ҳиндистон делегациясининг бошлиғи, Ражастон штати туризм ва хотин-қизлар фаровонлиги давлат министри Г. Вьяс меҳмонлар номидан сўзга чиқди.

Ҳозир дунёда хотин-қизларнинг роли катта, деб таъкидланди семинарда. Ҳиндистонда ҳам, СССРда ҳам хотин-қизлар вакиллари сиёсатда, экономикада, фан ва маданиятда муҳим роль ўйнамоқдалар. Хотин-қизлар ҳаракати халқлар ўртасида тинчлик, дўстлик ва ишончни мустаҳкамловчи муҳим омилдир.

Семинарнинг очилиш маросимида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова, Ҳиндистон Республикасининг Тошкентдаги Бош консули вазифасини ижро этувчи Р. Кулшрештха қатнашдилар.

Семинар қатнашчилари хотин-қизларнинг аҳволи, уларнинг сиёсий ва ижтимоий ҳаётдаги роли билан боғлиқ муаммоларни уч кун мобайнида муҳокама қиладилар. Улар қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг меҳмонлари бўладилар, даволаш муассасаларини бориб кўрадилар.

(ЎзТАГ).

Дунё воқеалари

ЯҚИН, ЎРТА ШАРҚ ВА ЖАНУБИ-ШАРҚИЙ ОСИЁ МАМЛАКАТЛАРИДА

КОЛОМБО. «Тамил илам» «озодлик йўлбарслари» (ТОТИ) тамиллар гуруҳига мансуб жангарилар яна қонли жиноят қилдилар. Ланкия полициясининг хабарларига кўра, шарқий вилоятдаги Баттикалоа шаҳрининг кўчаларидан бирида соат механизми ўрнатилган бомба портлаган. Шри Ланка территориясида тамиллар «тамил илам» давлатини тузишни талаб қилаётган тотилик сепаратчиларнинг шу хуружи натижасида ўн киши яраланган ва икки қаватли бино вайрон бўлган.

Орол жанубидаги Галле шаҳрида ҳукмрон бирлашган миллий партиядан мамлакат парламентининг аъзоси Ж. В. С. де Сильва экстремистлар томонидан ўлдирилди. Унга ҳамроҳ бўлиб бораётган уч киши яраланди. Сингалларнинг «жаната вимукти перамуна» тақиқланган шовинистик ташкилоти аъзолари ана шу жиноятни қилган, деб тахмин этилмоқда. Бу ташкилот Шри Ланкадаги этник можарони бартараф этиш тўғрисидаги Ҳиндистон — Ланкия битимга қарши чиқмоқда.

ҚОҲИРА. Америка маъмурияти Исроилнинг Фаластин қаршилик ҳаракати раҳбарларини жисмоний йўқотиш режалари тўғрисида олдиндан хабардор қилиб қўйилган. Бирлашган Араб Амирликларида нашр этилувчи «Ал-Иттиҳод» газетаси дипломатик манбаларга таяниб шуни маълум қилди. Фаластин революцияси кучлари бош қўмондонининг ўринбосари Абу Жиҳад Тунисда ўлдирилишидан икки ҳафта аввалоқ Америка маъмурияти Исроилнинг чет эллардаги Фаластин раҳбарларини йўқотишга киришиш ниятини фош этувчи расмий махфий ҳужжатларга эга бўлган, деб ёзади газета. Исроил меҳнат партиясининг ана шу режаларга қўшилмаган баъзи аъзолари шундай ҳужжатларни олишда америкаликларга ёрдам берганлар. Улар режаларнинг амалга ошишига шу таҳлитда қаршилик кўрсатишни мўлжаллаганлар. Аммо уларнинг кутганларига зид ўлароқ, Америка маъмурияти тайёрланаётган қотилликни тўхтатишни хоҳламаган ва олинган ҳужжатлар хусусида давлат департаментига жим тураверишни ҳақида кўрсатма беришни зарур, деб топган.

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон пойтахтининг аҳолиси шу аср охирларигача 12,5 миллион кишига қадар кўпаяди, эҳтимол ундан ҳам ошиб кетар. Ҳолбуки, бу шаҳарда 1950 йилда атиги ярим миллион киши яшарди. Деҳли иттифоқ территориясининг лейтенант-губернатори Х. Л. Капур ана шундай маълумотларни айтди. Ҳозирдаёқ пойтахт аҳолиси тахминан 8 миллион кишига етган бўлиб, шулардан миллион нафардан кўпроғи бошпанасиз ҳолда ўз оилалари билан чодирлар, чайлалар ва яроқсиз қурилиш материалларидан амал-тақал қилиб тикланган кулбаларда яшамоқда.

Деҳли муаммолари шу билан чекланиб қолмайди. Ҳозир қаттиқ жазирама натижасида шаҳарнинг кўпгина районлари сувсиз қолди. Пойтахтнинг сув таъминоти бунчалик кўп аҳолига ва жадал кўпайиб бораётган саноат корхоналарига мўлжалланмаган.

* * *

2 майда Ҳиндистоннинг Жамму шаҳрида фожиали воқеа юз берди. Эрталаб бу ерда болалар касалхонаси биноси босиб қолди. ПТИ агентлигининг хабар беришича, касалхонада 200 тагача бола бўлган. Шулардан қанчаси нобуд бўлганлиги ҳозирча аниқлангани йўқ.

(ТАСС).

Маслаҳатлашувлар давом этмоқда

Венада 2 май куни Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар билан НАТОнинг Европада Атлантикадан Уралгача қуролли кучларни ва оддий қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисидаги музокаралар мандатини ишлаб чиқиш хусусидаги маслаҳатлашувлари доирасида навбатдаги учрашув бўлиб ўтди. Бўлажак музокараларнинг иш тартиби ва уни ташкил этиш қоидалари ҳақидаги масала муҳокама қилинди.

(ТАСС).

ЖАСОРАТНОМА

ЖАНУБИЙ ЧЕГАРАЛАРИМИЗНИНГ ИШОНЧЛИ ПОСБОНИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

анъаналарини кўпайтирмоқдалар. Тўғри, ҳозир уларнинг қўлида янги, анча қудратли қурол-яроғ бор. Ўзлари ҳам кўп жиҳатдан бошқачадирлар. Лекин энг асосий масалада — ҳарбий бурчга чексиз садоқатда, она-Ватаннинг ҳар қандай буйруғини муносиб даражада шараф билан бажаришга мудом тайёр туришда — улар Улуғ Ватан урушида ғалабани қўлга киритган боболари ва оталарига жуда ўхшайдилар.

М. С. Горбачев ВЛКСМ XX съезди минбаридан туриб худди ана шулар ҳақида, жанговар шон-шуҳратнинг ҳозирги ворислари тўғрисида тўлқинланиб қуйидагиларни айтди: «Афғонистонда ўт-олов синовидан ўтган минглаб совет йигитлари тўғрисида ҳаяжонланмай гапира олмайман. Улар революцион ғалабаларни ҳимоя қилишда қардош халққа ёрдам бериб, чинакам интернационалистлар эканликларини, Ватанимизнинг жанубий чегаралари хавфсизлигини ҳимоя қилиб, чинакам ватанпарвар эканликларини кўрсатдилар».

Округ шахсий составининг кундалик фаолияти қўшинлар жанговар тайёргарлигининг бугунги ҳолати учун чуқур масъулиятни ҳис этиш билан суғорилгандир. Туркистончи жангчилар «Биз ўзимизнинг фидокорона жанговар меҳнатимиз, намунали хизматимиз ва юксак интизомимиз билан Ватан ҳимояси ишига ҳисса қўшамиз» шиори остидаги социалистик мусобақага бутун қалблари ва шуурлари билан қўшилдилар.

Мусобақада коммунистлар олдинда бормоқдалар. Улар нуқсонлар ва хатоларга нисбатан муросасиз бўлиш намунасини намойиш қилмоқдалар. Бутун куч-ғайратларини жанговар ўқувга сафарбар этмоқдалар. Қурол-яроғлар ва жанговар техникани қатъият билан эгалламоқдалар. Ҳарбий устав ва ҳарбий қасамёд талабларини сўзсиз бажармоқдалар. Улардан комсомоллар ибрат олишяпти.

Округ қўшинлари орасида қайта қуриш жараёнида вужудга келган солдат жадаллаштириши ватанпарварлик ҳаракати кенгаймоқда. Мерганлик ҳаракати кучаймоқда. Қисмлар ва бўлинмалар партия, комсомол ташкилотлари ва бошқа жамоат ташкилотларининг фаолияти демократиялаш йўлидан бормоқда. «Тенг ҳуқуқли ҳур республикалар оиласида» шиори остида ўтаётган иттифоқдош республикалар ўн кунликлари доирасидаги интернационал тарбияга оид тадбирлар, бошқа тадбирлар мавжуд тажрибага таянган ҳолда сифат жиҳатдан янги босқичга кўтариляпти. Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи 70 йиллик шарафига ўтказилган мусобақада В. Т. Барабаш, Е. Г. Стрельчук, М. Г. Гареев, М. В. Планида, А. С. Камаев, С. Журавлев каби офицерлар хизмат қилаётган ҳарбий коллективлар энг яхши натижаларга эришдилар.

Биз ҳарбий ва сиёсий тайёргарлик вазифаларини ҳал этишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва бу республика ҳукуматининг, маҳаллий партия ва совет органларининг доимий ғамхўрлигини ва амалий ёрдамини сезиб турибмиз. Жангчиларнинг республика ёшлари, меҳнат ва ижодий коллективлари билан дўстона алоқалари йилдан-йилга мустаҳкамланмоқда. Биргаликда ўтказилаётган оммавий-сиёсий тадбирлар армия коллективларининг маънавий ҳаётини бойитади, республика ёшларини ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашни кучайтиришга ёрдам беради, уларни оғир армия хизматига тайёрлашда кўмаклашади.

Халқимиз ўз армиясини жасорат, сиёсий ва ижтимоий чиниқиш мактаби деб атайди. Бу билан у армиянинг жамият ҳаётида тутган ролига юксак баҳо бериш билан бирга унинг зиммасига ўз бурчини адо этишда янада кўпроқ масъулият юклайди. Округнинг командирлари, сиёсий органлари, партия ва комсомол ташкилотлари партия ва халқнинг бу ишончини оқлаш учун барча ишларни қиладилар.

Мана, етмиш йилдирки, туркистончи жангчилар совет халқи билан ягона сафда бормоқдалар. Жанговар ва сиёсий тайёргарликнинг барча топшириқлари ва планларини, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига олинган социалистик мажбуриятларни аъло сифат билан бажариш, ҳарбий интизом ва устав тартибини мустаҳкамлаш, социалистик она-Ватанимиз сарҳадларининг дахлсизлигини пишиқ-пухта ҳимоя қилишга ҳамиша тайёр туриш — бизнинг муқаддас бурчимиздир.

• Фарзандларимизнинг жанговар ҳаётидан

Қисмимиз фахри

Нодирбек Ҳамдамов ҳарбий хизматга чақирилгунча Андижон областида яшаган. У интернат-мактабни тугатган. Хизматнинг дастлабки кунлариданоқ у ўзини тиришқоқ жангчи сифатида кўрсатди. Қисқа муддат ичида ҳарбий мутахассисликни эгаллаб олди. Нодирбекнинг ҳарбий билим ва техникани эгаллашда эришган юқори кўрсаткичлари муносиб баҳоланмоқда. У қатор фахрий ёрлиқ ва ташаккурномалар билан мукофотланди. Илғор жангчининг сурати қисм «Ҳурмат тахтаси»дан жой олган.

Ана шундай фарзандни тарбиялаган Нодирбек Ҳамдамовнинг ота-онасига, у ўқиган мактаб-интернат коллективига миннатдорчилик билдирамиз.

В. А. ЧИСТЕКОВ,
Н-қисм.

Ветеран билан учрашув

Қизил байроқли Белорус ҳарбий округи қисмларидан биридаги солдатлар клубида Улуғ Ватан уруши ветерани «I даражали Ватан уруши» ва Қизил Юлдуз орденлари соҳиби Э. Тўлаев билан учрашув бўлди. Эргаш Тўлаевич бу ерга ўзининг кичик ўғли Самандарни кўргани келган экан. У бўлинмалардан бирида механик-ҳайдовчи бўлиб хизмат қилмоқда. Шуни айтиш керакки, оддий солдат Самандар Тўлаев Ватан олдидаги ўз бурчини шараф билан адо этмоқда.

Жангчилар ўз хизматдоши отасининг Ўзбекистон меҳнаткашларининг ютуқлари, жонажон ўлканинг гўзал табиати, республикада қайта қуриш жараёни тўғрисидаги ҳикоясини зўр қизиқиш билан тингладилар.

Ветеран ўз жанговар йўли ҳақида ҳам ҳикоя қилди. Собиқ артиллериячининг йўли анча мураккаб бўлган. У Ленинград мудофаасида қатнашган, икки марта жароҳатланган. Польша тупроғини гитлерчилардан тозалашда иштирок этган.

Кейинги йилларда Эргаш Тўлаев Ленин орденли Р. Р. Шредер номли боғдорчилик ва узумчилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг Самарқанддаги филиали директори ўринбосари вазифасида самарали меҳнат қилди. Бу соҳадаги хизматлари ҳам муносиб баҳоланди. Унинг кўксини Меҳнат Қизил Байроқ ордени безаб турибди.

Учрашув якунида собиқ артиллериячи жангчиларга хизматда янгидан-янги муваффақиятлар тилади.

В. Л. ШИПУЛЯ.

Ўрнак олса арзийди

Ефрейтор Ғафур Худойберганов армия сафида хизмат қилаётганига бир ярим йил бўлди. У шу давр ичида кўпчиликнинг ҳурмат-эътиборини қозонди. Армия сафига чақирилгунча қишлоқ хўжалик техникумида олган билими унга қўл келди. У ҳарбий мутахассисликни тез орада эгаллаб, меҳнатда ва хизматда юқори кўрсаткичларга эриша бошлади. Ўз касбини севган Ғафуржон қурилиш материалларини иқтисод қилиб, чиқитсиз маҳсулот тайёрламоқда.

Илғор жангчи ўз касбининг сирларини ёш солдатларга сидқидилдан ўргатмоқда. Хизмат мобайнида у бешта шогирд тайёрлади. Ғ. Худойбергановнинг ҳарбий билим ва жанговар тайёргарликда эришаётган бу муваффақиятлари қисм қўмондонлиги томонидан муносиб баҳоланмоқда. У кўплаб ташаккурномаларга сазовор бўлган.

Ефрейтор Худойберганов янада юксак марраларни эгаллашни кўзламоқда. Шу кунларда у «Фидокорона меҳнатимиз, намунали хизматимиз ва юксак интизом — Ватан ҳимояси ишига бизнинг ҳиссамиз» шиори остидаги социалистик мусобақада фаол қатнашмоқда. Кўзланган марралар сари ишонч билан олға интилмоқда.

Л. КОРБ,
прапоршчик.

• Саксонинчи йилларнинг сиёсий ходимлари

БОЙМУРОД НОРМАМАТОВНИНГ ЙЎЛИ

Баҳор кезларида кончилар посёлкаси Советободнинг атрофидаги Самарқанд чўллари гиламдек қизил лолалар билан қопланади. Бу табиат яратган гиламлар Боймурод Нормаматовнинг ўз «кичик» ватани ҳақида энг ёрқин таассуротларидир. У Боймуродга хизмат давомида бўлган барча денгиз ва океанларда ҳамроҳлик қилмоқда...

Халқимизда инсон қадами қисқа, лекин у ўзи туғилиб ўсган остоналардан узоққа етади, деган гап бор...

Боймурод ўз йўлида биринчи бор ҳаётга мустақил қўйган қадами мардона бўлди. У тўнғич фарзанд бўлган оилада яна ўнта фарзанд — етти ука ва уч қиз бор эди. Оила бошлиғи автобус ҳайдовчиси Абдураҳмон Нурмаматович топган пул албатта, бу катта оила эҳтиёжини тўла қопламасди. Шунинг учун саккизинчи синфни битиргандан сўнг Боймурод посёлка клубига киномеханикка шогирд бўлиб ишга кирди. Кундузи ўқиди, кечқурун эса клубда «кино қўйди». Имтиҳон топшириб, киномеханиклик гувоҳномасини олгунича ярим йил ойликсиз ишлади.

Ҳаётга бундай масъулият билан ёндашиш, эҳтимол, аввало оиладан бошланган бўлса керак. Бу ерда одат бўйича катта ўғил ота-онадан кейин энг обрўли ҳисобланади ва Боймурод ўша кезлардаёқ обрўни фақат одат бўйича сақлаб туриш мумкин эмаслигини тушуна бошлаганди. Ҳақиқий обрў қозониш учун ишда ўзини кўрсатиш керак. Катта ўғил отаси билан бирга ҳар ойда оз бўлса ҳам ишлаб топган пулини уйига олиб келаётгани унинг онаси София Кубаевнани беҳад хурсанд қиларди.

Вақт ўтиб борарди, Боймурод етуклик аттестати олди ва ота-онасига:

— Ленинградга кетяпман, — деди.

Нима учун Ленинградга боришини у ҳали аниқ ва ишонарли қилиб тушунтира олмасди. У афсонавий шаҳар ҳақида жуда кўп нарса ўқиган ва сиртдан уни севиб қолган эди.

Онаси рози бўлмади. Отаси узоқ вақт индамади. Кейин:

— Майли бора қолсин, — деди. — Барибир, биз уни ушлаб тура олмаймиз. Бунинг нима кераги бор?

Боймурод Ленинградга борар экан, биринчи бор Ватанимиз қанчалик улканлигини ҳис этди. Бу унинг атрофига қизил лолалардан гиламлар тўшалган кончилар посёлкаси чегарасидан ташқарида чўзилиб кетган дунё билан биринчи учрашуви эди.

Ленинградда қариндошлари ҳам, танишлари ҳам йўқ эди. Шунинг учун Боймурод биринчи куни меҳмонхонада тунади. Тез орада у 78-ҳунар-техника билим юртига ўқишга кирди. Токарлик касбини ўргана бошлади. Билим юртини тугатгандан сўнг бир йилга яқин Ленинграддаги кемасозлик заводларидан бирида ишлаб улгурди.

Боймурод ҳарбий комиссариатдан чақириқ қоғози олганда қўрқиб кетмади. Армияда хизмат қилишдан чўчимади ҳам. У ўзига ишонар эди. У ҳар қандай қийинчиликларни енгишга қодирлигини биларди. Кичик авиа мутахассислари мактабини битирди ва шимолий флотга БЧ-6 авиаэлтувчи «Киев» крейсерига электрон автоматика оператори мутахассислиги бўйича йўлланма олди. Бу воқеа ўн йил муқаддам бўлган эди. Ўша йилларда бош кема старшинаси Нормаматов «Киев»да белгиланган муддатдан ортиқ хизмат қилаётган кезларда бизнинг йўлларимиз туташди. Биз жанговар хизматга бирга бордик. Жаҳон океанининг кенгликларини бир неча ой «шудгор қилдик». Очиғини айтганда, старшина яхши эсимда қолди: крейсер экипажи кўп кишилик, бунинг устига мен кемада узоқ вақт бўлганим йўқ. Лекин биз яқинда қилган суҳбатимизда кўпгина танишларни, турли воқеаларни эсладик.

Ўша йилларда «Киев»да учинчи ранг капитани Александр Александрович Пенкин сиёсий ишлар бўйича ўринбосар эди. У туғма сиёсий ходимлардан ҳисобланарди. Пенкин одам танлашда янглишмасди. Нормаматовни ҳам у назаридан қочирмади. Унинг содиқ, софдил, меҳнатсевар одамлигига ишонч ҳосил қилган эди. Александр Александрович у билан кўп суҳбатлашди. КПСС аъзолигига киришга тавсиянома берди. Иккинчи тавсияномани эса капитан Николай Петрович Лекомцев берди. Бу пайтда у группа командири эди.

Нормаматовни ўз она уйи остонасидан, атрофи қизил лолалардан қалин гилам тўшалган Советободдан янада узоқларга олиб кетган яна бир қадами тўғрисида ҳикоя қилиш зарур.

Муддатидан ортиқ хизмат қилган ҳар бир денгизчи ҳарбий-денгиз байроғи олдида сўнгги бор честь берадиган ва трапдан тушиб, запасга кетадиган кунни зориқиб кутади. Бу нарсани ҳикоя қилиш қийин. Бу дақиқани ҳар бир кишининг ўзи ҳис этиши керак. Ана шу кунга бош кема старшинаси Нормаматов ҳам етиб келди. Чўнтагига йўл ҳужжатларини солган ва қўлида «дипломати» билан Боймурод трапга чиқа бошлади. У трапга қадам қўйиши биланоқ, бирдан тўхтаб қолди... Сўнг кемага қайтиб келди.

— Сенга нима бўлди, Боря? — сўрашди дўстлари.

— Мен қоламан.

— Қанақасига? Қоласанми?

— Муддатидан ортиқ хизмат қилишга қоламан,— деди Боймурод.

Бунақа пайтда жимжитлик ҳукмрон бўлади. Барча, 3-ранг капитани ва Нормаматовнинг ўзидан бошқа ҳамма ҳайрон эди.

Боймурод Киевдаги Олий ҳарбий-денгиз сиёсий билим юртига ўқишга киришга қарор қилди. Кириш имтиҳонларига тайёрланиш учун бир йилга муддатидан ташқари хизматда қолди.

Қадимдан шундай гап бор: яхши гап ва яхши ишларнинг умри узун бўлади. Бош кема старшинасига Александр Александрович Пенкин ўргатган ва берган таълим беҳуда кетмади.

— 3-ранг капитани Пенкин сиёсий ходим сифатида шундай катта таассурот қолдирди. Шунинг учун мен озгина бўлса ҳам унга ўхшашга қарор қилдим ва сиёсий билим юртига ўқишга кирдим, — дейди катта лейтенант Нормаматов.

Боймуродни уйидагилар кутишарди: ахир, хизмат муддати тугаганди. У уйида ўз ота-онаси ва қачонлардир Нормаматовлар оиласи яшаган Жом қишлоғидаги кўплаб қариндош-уруғлар ўртасида жиддий гаплар бўлишини биларди. Шунинг учун у отпускага кетишдан олдин ўз формасини ҳам олиб кетди. У вақтни чўзиб ота-онасига гап очишга тайёрланарди.

— Отамнинг руслардан дўстлари кўп эди, — деб эслайди катта лейтенант. — Айниқса Пенчуровлар оиласи бизга яқин эди. Мен Толя амаки ва Нина холамга мурожаат қилиб, улар секин-аста ота-онамга мен яна хизматда қолаётганимни тушунтиришларини илтимос қилдим.

Чўлда яшайдиган ўзбек учун денгиз — бегона, айниқса — Шимол. Лекин ўша йиллар, биз ҳозир турғунлик даври деган давр ҳам Боймуроднинг аҳдига соя солган сабаблардан бири бўлган бўлиши мумкин. Ҳарбий хизматчи бўлиш мақсадида дунёнинг бир бурчига боришга ҳеч қанақа зарурат йўқ, деб ҳисоблашарди. Ахир, ўзимизнинг Ўзбекистонда ҳам бемалол яшаса бўлади. Ўзбек учун флотнинг, офицерлик хизматининг нима кераги бор.

— Ватанимиз катта, — деб жаҳл билан исботлашга урнарди қариндош-уруғларига Боймурод. — Барча уни ҳимоя қилиши керак, амалда нима бўляпти? Армияда ва бошқа ерларда асосан рус, украин, белорус офицерлари хизмат қилишяпти... Бизларчи?

Вақт ўтиши билан ҳамма нарса изга тушди ва курсант Нормаматов билим юртининг биринчи курсини битиргандан сўнг отпускага келганда посёлкадаги энг ҳурматли кишилардан бирига айланганди. Уни мактабга ва корхоналарга, ҳарбий комиссариатга таклиф қилишди. Унинг сурати, бироқ курсант пайтидагиси, шу кунгача район, область ва республика ҳарбий комиссариатларида турибди.

Онаси ўз тўнғичини эркалаб, унга маълум қилди.

— Ўғлим, сенга биз қайлиқ топиб қўйдик.

Бу гапга Боймурод шундай жавоб қайтарди:

— Раҳмат, ойи. Лекин қайлиқни аллақачон ўзим топиб қўйганман.

Яна қариндош-уруғлар ўртасида гап-сўз: Боймурод қанақадир черниговлик украин қизига уйланмоқчи эмиш. Одатларимизга ҳурматсизлик, хилоф бу. Нимага шундай қиляпти, ахир, ҳамма одам, бир одам. Боймурод бўлса албатта, бир ҳунар чиқариши керак.

Яна Боймурод қариндош-уруғларининг қаттиқ қаршилигига чидашга мажбур бўлди. Лекин у ўз йўлидан четга чиқмади. Ҳар ҳолда бунинг учун у жуда кўп куч ва асабини кетказишига тўғри келди. Киевда 2-курснинг бошида оддийгина тўй қилишди. Ёш кранчи қиз Валентина Боймуродга турмушга чиқди. Бир йилдан сўнг ўғиллари Рустам туғилди. Келин-куёв учун қийин давр бошланди. Валя ишламасди. Боймурод олган озгина чой-чақа нимагага ҳам етарди. Черниговдаги Хорошее Озеро қишлоғида Валентинанинг онаси Прасковья Васильевна яшарди. Боймуроднинг биринчи келишиёқ кўпларни ҳайратга солди. У Прасковья Васильевна ишлайдиган фермага келиб қайнонасига ёрдам бера бошлади. Прасковья Васильевнанинг ҳамкасблари ҳайрон қолишди: бўлажак офицер молхонани тозалашдан жирканмаяпти!

Ўғли ўқишини битиришига София Кубаевна Киевга келди. Ўғли ва келини унга фақат Украина пойтахтини эмас, Хорошее Озеро қишлоғини ҳам кўрсатишди. Иккала она дарҳол умумий тил топишди. София Кубаевнага Украина жуда ёқиб қолди. У яна бу ерга келишни орзу қилмоқда. Бунинг учун қулай имконият ҳам бор...

Бир неча ойдан сўнг Боймуроднинг укаси — Саид Киев Ҳарбий-денгиз сиёсий билим юртини тугатади. Шу кунларда бош кема старшинаси Саид Нормаматов қўшилманинг сув усти кемаларидан бирида стажировкасини тугатмоқда. Бу ерда унинг акаси хизмат қилади. Биз ака-укаларни бир-бири билан учраштириб уларни суратга олдик. Сиз бу суратни газета саҳифасида кўриб турибсиз.

— Мактабдаги ўқитувчим Қ. Мардиеванинг сўзлари эсимда қолган: инсон ўз тақдирини ўзи яратади, — дейди Саид. — Менинг акам Боймуроднинг ҳаёт йўли бу гапларни тасдиқлайди. У чиндан ҳам ўз тақдирини ўзи яратмоқда. Шунинг учун хизмат муддатим тугагандан сўнг мен ҳам акамнинг кетидан сиёсий билим юртига ўқишга кирдим. Укам Шуҳрат ҳам ҳозир хизмат қилмоқда. Соат ва Шомирза хизмат қилиб бўлишди. Ҳозир улар жонажон посёлкамизда ишлашади. Алишер эса 8-синфда ўқимоқда. Учувчи бўлиш унинг орзуси.

Дейдиларки, кўзлар — кўнгил ойнаси. Улардан ҳамма нарсани ўқиб олиш мумкин: инсон яхши ёки ёмонлигини, у ҳаётда кўп нарса кўрганини, бошидан ўтказганини, ақллими ёки ақлсизми... Боймуроднинг кўзларидан унинг ҳалол, очиқ кўнгиллилигини дарҳол уқиб олиш мумкин. Унинг кўнгли ҳам худди шунақа.

«Отчаянный» эсминецининг коммунистлари катта лейтенант Нормаматовни бундан тўққиз ой муқаддам партия бюроси секретарлигига сайлашди. Ўтган йилнинг ўрталарида — шароит шуни тақозо қилди.

— Нормаматовнинг алоҳида муваффақиятлари ҳақида гапиришга ҳали эрта, — таъкидлади мен билан суҳбатда 1-ранг капитани А. Пенкин. — Лекин партбюро секретари сифатидаги дастлабки қадамларни ишонч билан босмоқда. Дарҳақиқат, ҳали ҳамма нарсани уддасидан чиқяпти, деб бўлмайди. Лекин у қатъий одам. Уни кўпдан буён биламан ва шунга ишонаман. Боймуродни партия етакчиси қилиб сайлашганидан кейин у бироз саросимага тушди: ишни нимадан бошлашга ҳайрон бўлди. Дастлаб у одамлар билан таниша бошлади. Биринчи партия йиғилишида сўзга чиқувчилар олдиндан тайёргарлик кўрмасалар деган таклиф қилди. Сиёсий ишлар бўйича ўринбосар бу таклифга рози бўлди. Йиғилиш эса яхши бўлмади. Бундай демократияга ўрганмаган кишилар сўзга чиқишмади.

— Хом иш бўлди, — дея кулади Боймурод. — Йиғилишга эса сиёсий бўлим бошлиғи келди. Кейин у бизни роса «савалади». Тўғри қилди. Ахир, ишни ўз ҳолига қўйиб бўлмайди. Энди бўлса тушунаман. Биз коммунист йиғилишда сўзга чиқиши зарурлигини тушунадиган воситаларни қидириб топяпмиз.

Маълум бир вақтдан сўнг ёш секретарь сиёсий ишлар бўйича ўринбосарга таклиф билан кирди:

— Вадим Валиулович, партия ташкилоти структурасини қайта кўриб чиқишимиз керак.

— Сиз нимани кўзда тутяпсиз?

— БЧ-2, БЧ-5 хизмат ва командалардаги партгруппалар бўлинмалар партия ташкилотлари ишини такрорламоқда, деб ҳисоблайман.

Сиёсий раҳбар ўринбосари рози бўлди. Лекин сиёсий бўлимга мурожаат қилиш учун бу нарсани яхшилаб ўрганиш, асослаш керак, деди. Сиёсий бўлим таклифни маъқуллади. Шундай қилиб кема партия ташкилоти структураси ихчамлаштирилди.

Партия бюросининг иши қандай бормоқда? Бу ҳақда коммунистлар нимани ўйлашмоқда? Бу саволлар бюронинг ёш секретарини ҳаяжонлантирарди. Мажлисларда ҳамма ҳам бу ҳақда очиқ гапиравермасди. Агар кичкинагина анкета тарқатилса-чи? Майли у аноним бўлсин. Боймурод саволларни тузиб чиқди: Партбюро қандай ишламоқда? Нима яхши-ю, нима ёмон? Бюро ишини қайта қуриш учун нима қилиш керак? Бюро фаолиятида ҳарбий интизомни мустаҳкамлаш, жанговар тайёргарликни ва ҳушёрликни ошириш, социалистик мусобақани ташкил этишда қанақа ижобий ва салбий ҳоллар кўзга ташланади? Ўз бўлинма партия ташкилотингизнинг тарбиявий ишини қандай баҳолайсиз? Партбюро составига кимни сайлаш ва кимни чиқариб ташлашни мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблайсиз. Бюронинг ҳар бир аъзоси ишини қандай баҳолайсиз? Анкетанинг саволлари тахминан ана шундай эди. Коммунистлар бажонидил бу саволларга жавоб қайтаришди. Жавоблар партия бюроси ишини қандай қилиб яхшилаш тўғрисида мулоҳаза юритиш учун яхши ахборот бўлди.

Кемадагилар шунга ишонч ҳосил қилишдики, жамоатчилик фикрини сўраш партиявий-сиёсий ишда таъсирчан восита бўлади. Бирмунча вақт олдин партбюро алоқа дивизионида ишни планлаштирди. Нормаматов ишни комплекс қуришни таклиф қилди: командирлар фаолиятини, партия ва комсомол ташкилоти фаолиятини ўрганиш ва буларнинг барчасини анкета саволларига жамоатчилик фикри билан тўлдириш, денгизчилар ва старшиналарга саволларга аноним жавоб беришни таклиф қилишди. Мана, улардан баъзилари: менга ким намуна ҳисобланади? Кимга салбий муносабатдаман ва нима учун? Яқин хизматдошларингиздан кимдир яқин кунларда қўпол хатти-ҳаракат қилиши, ўртоғини ҳақорат қилиши мумкинми? Қандай қилиб бу хатти-ҳаракатнинг олдини олиш мумкин? Агар сиз ҳозир кема командири бўлсангиз, ишни яхшилаш учун нима қилардингиз?.. (Нейин бўлим командирига бўлган вазифаларнинг рўйхати берилган).

Катта лейтенант Нормаматов жавобларни менга ўқишга берди. Бу ҳақиқатан ҳам жуда қизиқ. Айтайлик, лейтенант С. Ковшов адресига кўпгина аниқ фактларга асосланган танқидий фикрлар айтилган. Денгизчиларнинг дам олишини яхшилаш ҳақида кўпгина мулоҳазалар билдирилган. Кемада бадиий ҳаваскорлик тўгараги ташкил этилди, чолғу ансамбли ишлаб турибди. Спорт ишлари жонланди. Лейтенант С. Ковшов билан жиддий суҳбат ўтказилди.

Партбюро секретарининг ишидан сиёсий ишлар бўйича ўринбосар ҳам хурсанд.

— Ҳаракатчан, ташаббускор ўртоқ, — дейди Боймурод ҳақида Вадим Валиулович. — У фақатгина коммунистларнигина эмас, ҳатто хотин-қизлар кенгаши ишини ҳам жонлантира олди.

Ҳа, кейинги пайтда кема хотин-қизлар кенгаши фаол ишлай бошлади.

Нормаматов бир куни партбюро аъзоларидан бирига мурожаат қилди.

— Келинг, хотин-қизлар кенгаши аъзоларининг мажлисини ўтказайлик.

У секретарга ҳайрон бўлиб қаради ва ундан сўради:

— Нимага? Хотин-қизлар бизларни қандай уришганларини эшитиш учунми?

Бироқ Нормаматов ўз фикридан қайтмади. Бланкаларда барча офицер ва мичманларнинг хотинларига алоҳида таклифнома ёзиб, уларга жўнатди. Кўпчиликни ҳайрон қолдиргани шу бўлдики, мажлисга таклиф қилинганларнинг деярли барчаси келди. Хотин-қизлар кенгашининг янги составини сайлашди. Ҳеч кутилмаганда Нормаматовнинг хотинини кенгашга раис қилишди. Бу йил хотин-қизлар кенгаши офицерлар ва мичманлар оилалари учун бир неча дам олиш кечасини ташкил этди. Улар коллективни мустаҳкамлашга самарали таъсир кўрсатди. Аёллар ўзлари тайёрлаган пишириқлар конкурси бўлиб ўтди. Уй-жой, маиший комиссия аъзолари энди хотин-қизлар кенгашини уй-жой тақсимоти натижалари билан таништирмоқдалар. Хотин-қизлар кенгаши аъзолари билан кема командири ва унинг қисм сиёсий ишлари бўйича ўринбосари учрашиб, барча саволларга жавоб бермоқдалар. Коллективда муҳит сезиларли ўзгармоқда. Буни кўпчилик таъкидламоқда.

...Яқин кунларда Самарқанд чўллари яна қизил лолалар билан қопланди. Лекин бу ердаги оппоқ қор билан қопланган йўлкачалар, гиламдек тўлқинлардан узоқ-узоқларда. Бу ерга ўзбек йигитини бир пайтлар уйи остонасидан катта ҳаёт билан учрашиш учун шаҳдам одимлаган йўл олиб келди. Бу унинг йўлимикан?

— Менинг йўлим! — шундай ҳисоблайди Боймурод. Ва мен бу йўлдан яна узоқларга бораман...

2-ранг капитани Н. КУПЦОВ.

«На страже Заполярья» газетасининг 1988 йил, 5 апрель сонидан.

Суратда: ака-ука Боймурод ва Саид Нормаматовлар. С. БОНДАРЕНКО фотоси.

ИЗЛАРИНИ ИЗЛАЙМИЗ

Биз қизил изтопарлар билан 305-ўқчи Белгород дивизияси ветеранларини ахтармоқдамиз. Ветеранлар билан хат ёзишиб турамиз. Дивизиянинг 1943 йил июль ойида шаҳримиз тупроғида бўлган жангларда ҳалок бўлган жангчилари номини тикламоқдамиз. Дивизиянинг жанговар йўли ҳақида ҳикоя қилувчи материалларни тўплаб, музей ташкил этдик.

1986 йилда Подольск шаҳридаги Марказий архивда 305-ўқчи дивизия ҳақида сақланаётган ҳужжатларни ўргандим. Бундан мақсад, мазкур дивизия жангчилари ва командирларининг жасоратлари ҳақида кўпроқ ва янада аниқроқ маълумотлар тўплаш эди. Музейимиз учун бирмунча қизиқарли материаллар топдим. Бизнинг тупроғимиз учун жонини фидо қилган жангчилардан бизга номаълум бўлган 400 кишининг номи аниқланди. Улар орасида ўзбекистонликлар ҳам бор.

Рўйхатларда уларнинг адреси ва қариндош-уруғлари кўрсатилган. Бироқ бу адреслар урушгача бўлган даврдаги адреслардир. Бу қидирув ишларини давом эттиришда қийинчилик туғдирмоқда. Шунинг учун мазкур дивизия составида жанг қилган ва Белгород областининг Корочанский районидаги Новая Слободка қишлоғида ҳалок бўлган жангчиларнинг қариндош-уруғлари ўзлари ҳақида қуйидаги адресга хабар қилишларини сўраймиз:

309222, Белгород области, Корочанский райони, Новая Слободка қишлоғи. Екатерина Сергеевна ПОНОМАРЧУКка.

ЧОРВАЧИЛИК — УМУМХАЛҚ ИШИ

1988 йил
№ 4—5 (25)

● Меҳнат туҳфаларимиз — Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига!
● Тажриба ва муаммолар
● Тармоқни янада ривожлантириш ва озуқа базасини мустаҳкамлаш — туб ўзгаришлар гарови
● Мамлакат Озиқ-овқат программасининг бажарилишига ҳисса қўшиш — барчамизнинг бурчимиз!

● Чорвадор сўз сўрайди

С У Т КЎПАЙМОҚДА...

лекин фермалар аҳволи ўзгаришсиз қоляпти

Озиқ-овқат программасининг муваффақиятли бажарилиши учун совхозимизда чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва уни кўпайтириш борасида бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Кейинги йилларда интенсив технология асосида гўшт, сут, тухум етиштириш анча кўпайди. Ўтган йили 430 тонна ўрнига 514 тонна сут, 29 тонна ўрнига 30 тоннадан зиёдроқ гўшт тайёрланди. Тухум тайёрлаш ҳам ўсди. Нукус шаҳри аҳолисига муттасил сут етказиб бериш хўжалигимиз чорвадорлари чекига тушган. Бу вазифани беками-кўст уддалаш учун ҳар бир сигирни яхшилаб парвариш қилиш ва улардан кўпроқ сут соғиб олиш йўлида меҳнатнинг илғор услуб ва методларидан самарали фойдаланмоқдамиз. Т. Казимова, М. Ганирова, З. Ҳакимова, Б. Сейтжонова, Т. Утемова каби соғувчиларимиз мусобақада доимо олдинда. Ўтган йили улар шахсий план ва социалистик мажбуриятларини ошириб бажардилар. Шу йилнинг 4 ойлик топшириқларини ҳам барвақт адо этишга муваффақ бўлишди. Улар айни кунларда ҳар сигирдан 9-11 килограммгача ва ундан ҳам кўпроқ сут соғиб олишга эришмоқдалар. Соғувчилар режаси бу йил ҳар бир сигирдан камида одатдагига қараганда 150-200 килограммдан кўп серқаймоқ сут соғиб олишдир.

Биз бу ютуқларга мўл-кўл ем-хашак тайёрлаш билан эришиб келяпмиз. Ўтган йили 1,5 йилга етадиган миқдорда хашак, беда пичани тайёрлаб, пландагидан анча зиёд силос бостиргандик. Биргина беда пичани 1200 тоннадан ошди. Бу олдинги йилгидан 400 тонна кўп эди. Шу ҳисобга қорамоллар, сигирлар маҳсулдорлиги ўсди.

Ўзим ҳақимда икки оғиз сўз: 26 йилдан буён 1-Май бўлими фермасида соғувчи бўлиб ишлайман. Ўзимга бириктилган 20 бош сигирнинг 15 боши ҳозир соғувда. Улардан кунига 160-165 килограмм сут соғиб оляпман. Шу ой охирига бориб ҳар бир сигирдан соғиб олинадиган сут миқдорини яна 3-5 килограммга кўпайтираман.

Сут тайёрлашда анча ижобий ўзгаришлар бўлса-да, фермаларимиз аҳволи ҳали талаб даражасида эмас. Ечилмаётган муаммоларимиз кўп. Чунки, совхозимизда 630 бош қорамол бор. Шундан 180 боши сигирлар бўлиб, уларнинг 148 таси ҳозир соғинда. Мана шу қорамоллар совхозимизнинг Куйбишев номли, Жданов номли, 1 Май бўлимларидаги фермаларда жойлашган. **Фермаларнинг бундай тарқоқлиги эса ортиқча ишчи ва техника кучлари талаб қиляпти. Бунинг устига улардаги қўралар жуда ночор, шикастланган бинолардир. Шитлар синиқ, деворлари йиқилай деб турибди.**

Икки йилдан буён 800 бош қорамолга мўлжалланган чорвачилик комплексининг лойиҳа-сметаси тайёр бўлишига қарамай ҚҚАССР Давлат агросаноат комитети ва РАПО раҳбарлари «лойиҳа эскирди, маблағ йўқ» баҳонаси билан қурилишни йил сайин пландан чиқариб ташлашмоқда. **Агар комплекс қурилиши тезлашганда эди, ҳозир фермада ишчи ва техника кучлари 50 процентга ва ундан кўпроқ миқдорга камайиб, улардан бошқа муҳим иш участкаларида фойдаланиш имкони туғиларди.**

Шунингдек, беда, маккажўхори, лавлаги ва бошқа озуқабоп экинлар етиштирувчи махсус бригадалар тузилса, улардан олинадиган ҳосилдорлик ҳам, гўшт, сут ҳам ортиши шубҳасиздир. Айни пайтда сифат ҳам яхшиланади. **Аммо бизда ҳозир озуқа экинлари ҳосилдорлиги талаб даражасида эмас. Айниқса, бедазорлар ва дон ҳамда силос учун экилаётган маккажўхоризорлар ҳосили паст. Бу ҳақда раҳбарлар, мутахассислар жиддий ўйлаб кўришлари лозим.**

Фермаларда чорвадорларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш аҳволини ҳам қониқарли, деб бўлмайди. Уларга яқин посёлкаларда дурустроқ магазинлар, кутубхоналар йўқ. Кўчма савдо автолавкалари мунтазам келиб турмайди. Ферма йўллари қишда лой, ёзда чанг. Бирор чорвадор ёки унинг оила аъзолари касалланиб қолса, медпунктлар узоқлик қиляпти, «тез ёрдам» чақириш учун телефон йўқ. Буларнинг ҳаммаси чорвадорлар иш унумига салбий таъсир кўрсатяпти.

Агар ана шундай қатор муаммолар ечимига тегишли органлар, мутасадди ташкилотлар ёрдам беришса, хўжалигимизда беш йилликнинг учинчи йили чорвачилик маҳсулотлари етиштириш топшириқларини яна ҳам ошириб бажарилган бўларди. Зеро, биз бу йил давлатга 55 тонна гўшт, 460 тонна сут, 50 минг дона тухум тайёрлаш мажбуриятини олганмиз.

Қутлибика ОРТИҚБОЕВА,
Нукус районидаги «Нукус» совхози сут соғувчиси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси.

П Е Ш Қ А Д А М Л А Р

Чори Меретов Тўрткўл районидаги «Ленинизм» совхози сут-товар фермасида кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлган сут соғувчилардан. У сигирлардан мўл ва сифатли сут соғиб олаётгани учун ҳам ана шундай обрўга эришди. У майолди социалистик мусобақасида пешқадам.

Зиля Мустанова эса Пайариқ районидаги Карл Маркс номли колхоз сут-товар фермаси юлдузларидан. У ҳозир ўзига бириктилган 18 бош сигирнинг ҳар биридан кунига 8—9 килограммдан сут соғиб олмоқда. Тўрт ойлик топшириғини муддатидан илгари адо этди. Унинг нияти — бу йил боқимидаги сигирлардан пландаги 36 тонна ўрнига 40 тонна серқаймоқ сут соғиб олиш.

Суратларда: пешқадам сут соғувчилардан Чори Меретов (чапда) ва Зиля Мустанова.

К. ЎРОЗОВ
ва К. ТУРСУНОВ фотолари.

● Яйловдан хатлар

Бўрдоқибоқарлар ғалабаси

Ульянов районидаги «III Интернационал» совхозининг Жума Итолов мудирлик қилаётган бўрдоқичилик фермаси чорвадорлари маррадан анча ўзиб кетдилар. Улар давлатга гўшт сотиш олти ойлик планини муддатидан уч ой илгари ошириб адо этишди. Қабул пунктларига 63 тонна ўрнига 66,1 тонна гўшт топширилди. Гўштга сотилган қорамолларнинг ўртача тирик вазни 400 килограммни ташкил этди.

Ж. ЮСУПОВ.

Мавсумга якун ясалди

Қўриқ Муборак районидаги «Муборак» давлат наслчилик заводи чўпонлари 30 мингдан ортиқ совлиқнинг ҳар юзидан ўрта ҳисобда 110 тадан соғлом қўзи олишга эришдилар. Олинган қўзиларнинг 85 проценти ўстиришга қолдирилди.

Хўжаликнинг Элмурод Даллиев, Ражаббой Жумаев, Қулли Ортиқов, Тўра Эгамов, Ҳошим Холлиев, Ражабмамат Шомуродов, Самандар Норбоевлар бош бўлган отарларнинг коллективлари мусобақада пешқадамлик қилди.

Н. ТОҒАЕВ.

Ҳам дон, ҳам поя

Ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йилида ҳар гектар майдондан 45 центнердан қирмизи дон, 300 центнердан маккажўхори пояси етиштириш юзасидан хўжалик билан шартнома тузган Амиржон Қаршиев бошлиқ оилавий звено ишчилари Ворошилов районидаги «Гулистон» совхозида биринчи бўлиб экишни тугаллаган эдилар. Ҳозир униб чиққан маккажўхори парваришни авж олдириб юборилди.

Р. МЕЛИБОЕВ.

Мусобақа асосида

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига ўзаро социалистик мусобақани авж олдириб меҳнат қилаётган Хўжаобод райони чорвадорлари давлатга сут сотиш тўрт ойлик планларини ошириб адо этдилар. Эришилган ютуққа «Ўзбекистон», «Ленинград», «Ленинизм», «Правда» колхозларининг сут соғувчилари катта ҳисса қўшишди.

Р. ЖУМАНИЁЗОВА.

Дастлабки ютуқ

Фарғона районидаги Ҳамроқул Турсунқулов номли колхозда тухум тайёрлаш ярим йиллик плани 120 процент бажарилди. Қабул пунктларига 109 минг ўрнига 111 минг дона тухум сотилди. Бу ютуқда Ғайбулло Ҳожийўлдошев бошлиқ оилавий звено паррандабоқарларининг ҳиссаси катта.

Шунингдек, райондаги Карл Маркс номли колхоз паррандабоқарлари ҳам давлатга 200 минг дона сара тухум етказиб бериб, ярим йиллик топшириқларини бажаришди.

С. ДАДАХЎЖАЕВ.

ЯРИМ ЙИЛЛИК МАРРА ЭГАЛЛАНДИ

Бизда барча иш шахсий ва звено пудрати асосида ташкил этилган. Пировард натижага қараб ҳақ тўлаш — кишиларимиз масъулиятини оширди. Ўтган йили ҳар бир центнер гўшт таннархини тўққиз сўмга камайтирдик. Бу коллективга 265 минг сўм устама фойда олиш имконини берди. Фойданинг бир қисми коллективимиз аъзоларига мукофот учун ажратилиб, қолган бир қисми ҳисобига бўрдоқибоқарлар учун сауна, унинг ёнида дискотека, ошхона қурдик.

Бу йилги эришаётган дастлабки натижаларимиз ҳам чакки эмас. Боқувдаги сўқимларни бир кеча-кундузда 515 грамм ўрнига 580 граммгача семиртиряпмиз. Натижада ўтган ойларда давлатга 205 тонна олий навли гўшт топшириб, ярим йиллик маррани барвақт эгалладик.

Тўғриси — хўжалик ҳисоби бизни янада яхшироқ ишлашга, юксакроқ марраларни эгаллашга даъват этмоқда. Ҳар бир молбоқар, оператор ва ем-хашак етиштирувчилар ўз вазифаси доирасидаги ишларни маромида, бенуқсон бажаришга ҳаракат қиляпти. Аҳмадхон Музаффаров, Абдусалом Абдулхаев, Ҳусанбой Ориповлардан иборат звеномиз аъзолари мусобақада пешқадам.

А. НУРМАТОВ,
Косонсой районидаги хўжаликлараро бўрдоқичилик базасининг звено бошлиғи.

ҒАЙРАТ КАМАРИНИ БОҒЛАБ

Яккабоғ районидаги «Коммунист» совхози асосан боғдорчилик-узумчиликка ихтисослаштирилган. Ўтган йили ҳосилга кирмаган ниҳолларни сифатли парваришлаш билан бирга 281 гектардаги олмазорнинг ҳар гектаридан 88 центнердан, 470 гектар токзордан 61 центнердан узум етиштирилди. Олманинг ялпи ҳосили 1700 тонна; узум эса 2886 тоннага етди.

Совхозда боғдорчилик маҳсулотлари билан бир қаторда дон, сабзавот, чорва маҳсулотлари етиштиришга катта эътибор берилмоқда. 1987 йилда фақат дон етиштиришнинг ўзидан 189 минг сўм даромад олинди. Жорий йилда Т. Мўминов бошлиқ ғаллачилик бригадаси ишчилари 707 гектар майдондан 680 тонна маҳсулот олиш учун зарбдорчасига меҳнат қилишяпти. Н. Юсупов, Б. Азимов, Р. Ҳидиров бошлиқ бригадаларда ҳам дала ишлари намунали ташкил этилган.

Ҳозир далалардаги майсалар мўл ҳосил тўпламоқда. Совхоз деҳқонлари ўрим-йиғимга ҳам пухта ҳозирлик кўришяпти. Жумладан, 11 та комбайн сифатли ремонт қилиниб, мавсумга шайлаб қўйилди.

Чорвадорлар бу йилги қулай об-ҳаво шароитидан унумли фойдаланган ҳолда мустаҳкам озуқа базаси яратиш чораларини кўришмоқда. 143 гектар бедазор яхши парвариш қилинмоқда. 20 гектар янги бедазор барпо этилди. Ҳозир пичан ўрими учун тайёргарлик қизғин. Бунда далачилик бригадаси аъзоларидан Т. Тўхтаев, Х. Бердиев, Ш. Ашуров, Н. Бердиевлар бошқаларга ўрнак кўрсатиб ишлашяпти.

Ферма коллективи гўшт, сут топшириш тўрт ойлик планларини ошириб бажарди. Бу муваффақиятга Э. Иброҳимов, Ш. Ашуров, Ҳ. Аҳмедов, П. Маҳмудов каби илғор чорвадорлар баракали ҳисса қўшдилар.

Совхоз миришкорлари Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини барча соҳаларда муваффақиятларга эришиш билан кутиб олишга аҳд қилишган. Дала ва фермалардаги мардона меҳнат марралар, албатта, қўлга киритилишидан дарак бермоқда.

Ш. МАҲМУДОВ.

ТАЖРИБА ЯХШИ САМАРА БЕРДИ, АММО...

Қиш оёқлаб бораётган эди. Чўпонлар мамнун. Қишлов ўтган йиллардагидай унчалик қийнамади, чиқим бўлмади. Бу ёғига ҳам шундай туриб берса, яйлов қўзига тўлади. Лекин... ниятлар кўнгилда туғилиб қолди. Бирдан совуқ тушиб, қор ташлади. Қизилқум шимолидаги кенг майдонларни муз қоплади.

— Худди шу пайтга келиб совлиқларимиз қўзилай бошлади, ҳикоя қилади Томди районидаги Ленин номли совхоз бош чўпони Хўжаш Қолбоев. — Рости қийналдик. Эрта қўзилатиш тажрибасига бекор ўтган эканмиз — дея афсуслангандек ҳам бўлдик. Яхшиямки, совхоз қурувчилари отар учун ертўла ясаб беришганди. Қўзиларни шу ерда асрадик. Ҳар қалай янги тажриба барибир, наф берди. Эрта туғилган қўзиларнинг ўсиши одатдагиларга нисбатан 1,5—2 баравар тезлашди.

Совхоздаги 1300 бош совлиқ ҳар йилга нисбатан ўртача 20 кун олдин қўзилади. Мақсад — маҳсулдорлик ва самарадорликни ошириш эди. Бунга эришдик. Чунки эртаки қўзининг вазни оғир, жуни анча узун бўлади. Шу билан бирга улар орасидан дадил-дадилини танлаб олиб, ўша йилиёқ (кузда) совлиққа айлантириш мумкин.

Навоий областининг Конимех, Учқудуқ, Томди, Нурота районлари чорвадорлари бу йил илк бор совлиқларни эрта қўзилатишни тажриба қилиб кўришди. Яйловларда ҳозир 50 мингга яқин шундай қўзилар парвариш қилиняпти.

— Фикримизча, — дейди область агросаноат комитети раисининг ўринбосари М. Жамолов, — тажриба совлиқлар маҳсулдорлигини 15—20 процент оширишга, қўзиларнинг соғлом ривожланишига кенг имкон беради. Бу — шу йилнинг ўзида улардан анчагина миқдорда сифатли жун, қоракўл тери ва 10—15 процент кўп гўшт етиштиришга йўл очади. Шу боис конимехлик, нуроталик чўпонлар шу йилнинг ўзида янги тажрибадан 250—300 минг сўм қўшимча даромад олишни кўзлаб турибдилар.

Режалар яхши. Лекин масаланинг иккинчи томони ҳам бор. Совлиқларнинг қишлов давридаёқ туғилиши қўшимча иссиқ қўралар, тўйимли ем-хашакни талаб қилди. Қизилқумлик чорвадорлар айни шу масалаларда узоқ йиллардан буён қийналиб келишяпти. Масалан, Томди районидаги Ленин номли совхоздаги отарларнинг тенг ярмидан сал кўпроғидагина иссиқ қўра бор. Тўйимли озуқани ҳар йили минглаб сўмлаб эвазига бошқа жойлардан сотиб олиб келишяпти. Қўшни — Учқудуқ райони хўжаликларида ҳам аҳвол шундай. Эрта қўзилатиш тажрибасини кенг оммалаштириш эса ҳар бир хўжаликдан унга пухта тайёргарлик кўришни, ўйлаб иш юритишни тақозо қилади. Бунинг учун яйловлар ҳолатини ҳам ҳисобга олиш керак. Токи, чорвадорлар ишга ижодий ёндашадиган бўлсин.

А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҚАРС ИККИ ҚЎЛДАН

Мен меҳнат қилаётган «Чиноз» наслчилик совхоз-техникуми коллективи сут, гўшт ишлаб чиқариш билан бирга зотли моллар сонини кўпайтириш мақсадида наслли бузоқлар ҳам етиштириб келади. Ҳозир хўжалигимизда ишлаб чиқарилаётган йиллик сут миқдори 7 минг тоннани, гўшт қарийб 650—680 тоннани ташкил этяпти.

Ўтган йили бригадамиз аъзолари 132 бош соғин сигирнинг ҳар биридан ўрта ҳисобда 5 минг 424 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олганди: жами 542 тонна маҳсулот ишлаб чиқаришди. Бундай юксак натижаларга эришишимизнинг сабаби — коллективимизнинг бир ёқадан бош чиқариб, қўлни-қўлга бериб меҳнат қилганида, деб биламан. Айниқса, касбдош дугоналаримдан Диляра Усеинова билан Насиба Йўлдибоева ўтган йили пешқадамликни қўлдан беришмади. 1987 йилда улар соғиб олган маҳсулот (сигир бошига ҳисоблаганда) 5 минг килограммдан ошиб кетди.

Мен ҳам бу йил ана шу мусобақадошларимдан ортда қолмасликка ҳаракат қиляпман. Ихтиёримда 33 бош соғин сигир бор. План бўйича ҳар бир сигирдан 4 минг 900 килограммдан сут соғиб олишим керак. Лекин мен бу кўрсаткични 5 минг 500 килограммга етказишга аҳд қилдим. Яқинда эса беш ойлик топшириғимни барвақт бажарганим ҳақида рапорт бердим. Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига қадар икки квартал планимни ўринлатиш — бирдан-бир эзгу тилагим.

Фермамизда чорвадорларнинг унумли меҳнат қилишлари учун зарур шарт-шароитлар бор. Дам олиш уйимиз шинам. Ошхона, буфет мунтазам ишлаб турибди. Боғча-яслилар хизматда. Болалардан кўнглимиз тўқ. Уларга бўлган эътибор ҳам кўнгилдагидек.

Аммо айрим ҳал этилмаган муаммолар борки, уларнинг ечимида республика Давлат агросаноат комитетидан ёрдам кутамиз. Чунончи, посёлкамизда ер ости сувларининг яқин жойлашгани сабабли, баъзи уйларнинг деворлари захдан нураб кетаётир. Лойиҳалаш ташкилотлари бу ерда дренаж ишлари олиб бориш юзасидан лойиҳа тузишни кўпдан буён чўзиб юришибди. Хўжаликдаги мавжуд тўртта ҳаммом «ёқилғи етишмаяпти» баҳонаси билан мунтазам ишламаяпти. Аниқроғи, ёқилғини харид қилиш учун маблағ йўқ.

Уй-жойлар, маданий-маиший хизмат объектлари ва ишлаб чиқариш биноларини вақти-вақти билан ремонт қилиб туриш учун қурилишда материаллар етишмаяпти. Қолаверса, бунинг учун тегишли фондни йил сайин деярли ололмаяпмиз. Масалан, 1988 йил учун хўжалигимизга етти тонна цемент, 96 дона шифер, 10 кубометр ёғоч ажратилган, холос.

Биз, чорвадорлар мамлакат Озиқ-овқат программасининг бажарилишига қўшажак ҳиссамизни тобора ошириш ҳақида кўпроқ ўйлашимиз керак. Айни пайтда муаммоларнинг ижобий ҳал этилишини ҳам назорат қилишимиз лозим. Шу боисдан республика ва область агросаноат комитетлари бу борада бизга кўмак беришлари шарт деб ўйлайман. Ахир, халқимиз «Қарс икки қўлдан» деб бежиз айтмаган...

Н. ДВОРЧЕНКО,
Тошкент область, Чиноз районидаги наслчилик совхоз-техникуми сут соғувчиси.

Бир расмий жавоб изидан

СИЛЖИШ БОР-У...

Бундан роппа-роса бир йилу тўрт ой муқаддам газетамизда (1986 йил 26 ноябрь) «Ферма ёрдамга муҳтож» сарлавҳали ташвишли сигнал босилган эди. Ўшанда Андижон районидаги Киров номли колхоз сут-товар фермасидаги чорва биноларини ремонт қилиш, озуқа цехлари ва замонавий агрегатларни фойдаланишга топшириш, суғориш қурилмаларини тартибга келтириш каби ишларда кўзбўямачилик ҳоллари ҳукм сураётганлиги танқид қилинганди. Жумладан, фермада молларга ҳам, у ерда меҳнат қилаётган чорвадорларга ҳам сув муттасил узоқ-узоқлардан ташиб келтирилаётганлиги, бу эса кишилар меҳнати унумдорлигига салбий таъсир кўрсатаётганлиги ташвиш билан билдирилган эди. Натижада планлар бажарилмай колхоз чорвачилик маҳсулотлари етиштириш соҳасида областда энг охирги ўринларда қолиб кетаётганлиги очиб ташланганди.

Шундан сўнг кўп ўтмай редакция Андижон район агросаноат бирлашмасидан расмий жавоб олди. Унда мақоладаги танқидий фикрлар ўринли деб топилганлиги, камчиликларга барҳам бериш учун чора-тадбирлар белгиланганлиги айтиб ўтилди. Аммо жавобда энг муҳим муаммо — фермада сув манбаи йўқлиги муаммоси қай даражада ҳал этилганлиги ҳақида фикр билдирилмаганди.

Хуллас, жавоб қониқарли бўлмагач, газета мавзуга яна қайтишни лозим топди. 1987 йил 21 август сонида «Фермада ҳануз сув йўқ» сарлавҳали мақола билан қайта чиқиш қилди. Фермага сув ташиб келтириш ҳамон давом этаётганлиги, ортиқча сарф-харажат, оворагарчиликлар кўпайиб бораётганлиги айтиб ўтилди. Геологик жиҳатдан яхши ўрганилмай қазилган қудуқдан фақат бир ҳафтагина сув чиққанлиги, бу қудуқни қазиш учун эса давлатнинг минглаб сўм маблағи беҳуда сарфланганлиги алоҳида таъкидланди.

Сўнгра мақолага Андижон область агросаноат комитети раисининг қурилиш ишлари бўйича ўринбосари ўртоқ Қ. Ҳакимов имзо чеккан расмий жавоб олинди. Жавобда шундай жумлалар бор эди.

«...Мақола область агросаноат комитети вакили О. Алиев, Киров номли колхоз раиси А. Қодиров, колхоз партия ташкилоти секретари Т. Холназаров, қурилиш ишлари бўйича Андижон район Советининг раиси Н. Солиевлар иштирокида муҳокама қилинди. Фактлар асосан тасдиқланди. Аниқланишича, сут-товар фермаси 1972 йилда қурилган бўлиб, вақтлар ўтиши билан сув таъминоти системаси ишга яроқсиз бўлиб қолган, натижада суғориш системасида узилиш рўй берган.

Ҳозир колхоз бу ерда сиғими 140 кубометрли сув хавзаси қурмоқда. У орқали ферманинг барча биноларига қувурлар ётқизилиб, суғориш ишлари амалга оширилади. Сув шохобчаларини реконструкция қилишни тезлаштириш йўлида фермага керакли қурилиш материаллари ажратилди. Белгиланган ишлар 1987 йилнинг октябрь ойида ниҳоясига етказилади. Бу юмушларнинг ижросини назорат қилиш Киров номли колхоз правлениеси ва Андижон район агросаноат бирлашмасига топширилди.

1987 йил 29 сентябрь».

Тўғри, фермада жавобда айтилган сиғимдаги ҳавзача қурилди. Бостирмалар тикланди. Уларга 34 минг сўмлик маблағ сарфланди. Молхонада автоматлаштирилган суғориш системасини ремонт қилиш ҳам бошланди. Шунингдек, ферма территориясини ободонлаштириш мақсадида теварак-атрофга анчагина мевали дарахт кўчатлари ўтқазилди. Қолаверса, маҳсулот етиштириш соҳасидаги план кўрсаткичларида ҳам силжиш бор. Шу йилнинг биринчи кварталида сут-гўшт топшириш планлари ўринланди.

Аммо тўғрисини айтиш керак, ҳали ҳам фермада тўла тартиб ўрнатилгани йўқ. Меҳнат унумдорлигини оширишга имкон берувчи қатор резервлардан фойдаланилмаётир. Чорвадорларга етарли шарт-шароит яратилган эмас.

Апрель ойининг биринчи шанбаси эди. Эрталабдан ёмғир ёға бошлади. «Ҳакан» адири ён бағрида жойлашган колхоз сут-товар фермаси бир пастда ҳалқоб-ҳалқоб сув ичида қолди. Молхона-ю, бузоқхоналардан чакка ўта бошлади. Ферма атрофида ишлаётган йўлсозлар шаррос ёмғир остида бу ерга олиб кирувчи кириш йўлини асфальтлашда давом этишди. Буни бир қарашда «фидокорлик» дейишингиз мумкин. Лекин у фидокорликдан кўра масъулиятсизликка яқинроқ ҳол эди. Чунки тузуккина маблағ эвазига келган асфальт йўл қуриш технологиясини бирор бир қоидасига риоя қилинмаган ҳолда ётқизилди. Аниқроғи, у на текисланган, на шағал ётқизилган — шундоққина тупроқ устига тўкилиб, қўл учида ёйиб ташланди, холос. Колхоз раиси А. Қодиров, ферма мудири А. Мирзаев, зоотехник К. Давроновлар бу ишни кўра била туриб, ҳеч нима дейишмади.

Бузоқхонага кирдик. Қаровсиз қолган бузоқлар ҳолига ачинасан киши. Бинода — у ердаги бир бузоқбоқарнинг таъбири билан айтганда «санитария» сўзининг «с» ҳарфи ҳам йўқ эди: Тўнтарилиб ётган пақирлар, эски уст-бошлар, темир-терсаклар уюми ва ҳоказо.

Чорвадорлар дам олиш хонасини кузатамиз. Торгина хонада битта каравотдан ташқари бошқа нарса йўқ ҳисоби. Хуллас, қайси бурчакка назар ташламанг, ўша биринчи мақола ёзилган пайтдаги аҳвол қандай бўлса — шундай. Назаримизда, планларнинг ижроси йўлида унча-мунча ишлар қилинган-у, чорвадорларнинг маданий-маиший шароити билан ҳали етарли шуғулланилмаган.

Ҳолбуки, бу борада фақат колхоз маъмуриятигина эмас, район агросаноат бирлашмаси, қолаверса, область агросаноат комитети ҳам жиддий ўйлаб кўриши керак эди.

— Бизга ҳам осон эмас, — деб куйинди ферма мудири А. Мирзаев. — Иш кўп, қайси бирини олдинроқ бажаришни билмайсиз. Ишчи кучи, малакали кадрлар етишмагани устига махсус чорвачилик машиналари, жиҳозлар таъминотига ҳам муҳтожмиз. Масалан, ем-хашакни ўлчаш учун тарози йўқ. Кўпдан буён кўзда тутилаётган озуқа цехи ҳаливери қуриладиганга ўхшамайди. Фермада аксарият ишлар ҳануз қўл кучи билан бажарилмоқда...

Савол туғилади: ферма аҳволидан область агросаноат комитети раҳбарлари хабардормикан? Хабардор, албатта. Буни олдинги икки танқидий мақолалар юзасидан олинган расмий жавоблар остидаги имзолар тасдиқлаб турибди. Комитет раисининг қурилиш ишлари бўйича ўринбосари Қ. Ҳакимовдан сўрадик:

— Сут-товар фермасидаги барча ишлар 1987 йилнинг октябрида ниҳоясига етказилади, деган расмий жавобга имзо чеккан экансиз. Ҳозир ўша ишлар устидан қандай назорат олиб бориляпти?

— Бунақа жавобларнинг юзтасига имзо чеккан бўлсам, қайси бирини назорат қилиб бўлади?

Ана масъулияту, мана жавоб! Шу ўринда биз Қ. Ҳакимовга ҳам, область агросаноат комитетининг бошқа масъул раҳбарларига ҳам КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ М. С. Горбачевнинг Тошкентда бўлган учрашувда айтган мана шу сўзларини эслатиб қўймоқчи эдик: **«Газеталар энг аввало, инсон ҳақида унинг қандай яшаётганлиги, унинг қайси иши яхшию, қайси иши ёмонлиги ҳақида ёзиши керак. Энг муҳими инсондир».**

Ҳа, энг муҳими инсон. Бизнинг бу мавзуга яна бир бор қайтишимизнинг боиси шунда.

Д. ҚИРҒИЗБОЕВ.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига қарашли республика акушерлик ва гинекология илмий-тадқиқот институтида оналар ва болалар соғлиғини муҳофаза қилиш юзасидан қатор тадқиқот ишлари амалга оширилмоқда.

Суратда: шу илмий муассасанинг директор ўринбосари, медицина фанлари кандидати Саидазим Саидносиров ва биохимия лабораториясининг мудири, медицина фанлари кандидати Абдуғофур Хошиметов замонавий компьютер ёрдамида қон таркибини текширишмоқда.

В. Тўраев фотоси.

АДАБИЁТ ВА САНЪАТ ЗАЛИ

Халқимиз, маданият ихлосмандлари Қашқадарё воҳасида ҳам кўплаб ижодкорлар етишиб чиққанини, улар турли даврларда, йилларда республикамиз адабиёти ва санъатининг ривожланишига, равнақига муносиб ҳисса қўшганликларини яхши билишади.

Область маданият бошқармаси Қашқадарё адабиёти ва санъати, унинг арбоблари ҳақида кенг жамоатчиликка атрофлича ҳикоя қилиш мақсадида яқинда Қаршидаги М. Горький номли кутубхонада махсус бўлим ташкил этди. Унга ёзувчиларнинг турли йилларда нашр этилган китоблари, улар ҳақидаги монографиялар, шунингдек, санъат асарлари билан боғлиқ экспонатлар, кўплаб фотосуратлар қўйилган. Адабиёт ва санъат залининг очилишида Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи правлениеси раисининг ўринбосари Абдулла Орипов бошчилигида бир группа ёзувчи, олимлар иштирок этишди. Область театри коллективи шу куни «Жаннатга йўл» достони асосида саҳналаштирилган спектакль премьерасини кўрсатди.

А. ТИЛОВОВ.

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари кинофестивали · Тошкент-88

• Кинофестиваль меридианларида

ТАНИШИНГ: АФҒОН КИНОСИ

Осиё қитъасида энг ёш, аммо эзгу умидлар билан дадил изланаётган миллий кинематографиялардан бири Афғонистон кино санъатидир. Унинг илк намуналари олтмишинчи йилларнинг ўрталарида экранлаштирилган. Ҳали ўзининг мустақил тажрибасига эга бўлмаган афғон кинематографчилари бу қалдирғоч экран асарини ҳиндистонлик ҳамкасблари билан яратишган. «Бургутга ўхшаш» деб номланган мазкур фильмнинг режиссёри Ф. М. Хайрзода эди.

Олтмиш саккизинчи йилда «Афғонфильм» киностудияси очилди. Бу ерда дастлаб асосан ҳужжатли фильмлар суратга олинди. «Афғонистон ривожланишда», «Саодат сири» киноленталари мана шундай ижод намуналаридандир.

Етмишинчи йиллардан бошлаб мамлакат кино маданиятида дадил изланишлар юз бера бошлади. Биринчи афғон бадиий фильми томошабинларга ҳавола этилди. Уч новелладан иборат бу фильм маиший саргузаштлар, айни вақтда бандитлар, полициянинг гиёҳвандлик билан шуғулланадиган савдогарларга қарши кураши ҳақида ҳикоя қиларди. Шуниси диққатга сазоворки, асарни асосан ёш, талантли кинематографчилар экранлаштирган эди. Режиссёрлардан бири А. Х. Алил Москвадаги Бутуниттифоқ Кинематография давлат институтининг собиқ талабаси. Фильмни таҳлил қилган санъатшунослар режиссурада совет санъаткорларининг тажрибаларидан, анъаналаридан таъсирланиш, илҳомланиш, улардан ижодий фойдаланиш шундоққина кўзга ташланиб турганини эътироф этишади. Кейинчалик А. Х. Алил журналистларга берган интервьюсида бу ҳақда алоҳида миннатдорчилик билан гапирганини яхши биламиз.

1973 йилда А. Х. Алил «Она даъвати» бадиий фильмини яратди. Ўзига хос изланишларнинг ёрқин самараси сифатида кутиб олинган бу картинада Афғонистон ҳаётида аёлнинг роли ҳақида ҳикоя қилинди. В. Латифийнинг «Машаққатли кунлар» (1974 й.) картинаси монархистик-феодал режимнинг жирканч оқибатларини рўй-рост кўрсатди, айни вақтда бу борадаги курашни ҳам тасвирлади. «Робия Балхий» фильми қадимий афғон афсонасига бағишланган. Режиссёр Шафиқнинг «Кулгу» картинаси мамлакат ёшларининг замонавий проблемаларини маиший планда, комик услубда акс эттирганлиги билан характерлидир.

1978 йилда Афғонистонда амалга оширилган Апрель революцияси миллий кинематографияда ҳам кескин ўзгаришлар юз беришига шарт-шароитлар, имкониятлар яратди. Қисқа вақт ичида мамлакатда ўндан ортиқ кинотеатр қурилиб ишга туширилди. Қишлоқда яшовчилар учун кўчма киноустановкалар ташкил этилди. Инқилоб ҳақида бирин-кетин ҳужжатли фильмлар суратга олинди. Киностудияга талантли ёшлар қабул қилинди. Дастлабки асарлар биринчи навбатда янги ҳаёт тўғрисида ҳикоя қилди. Ўзгаришларни, янгиликларни халққа ўз вақтида етказиб, тушунтириб бориш мақсадида кинохроника туркумларини чиқариб туриш йўлга қўйилди.

1982 йилда мамлакат экранларига режиссёр А. Х. Алилнинг «Уйғониш» бадиий фильми чиқарилди. Картина ҳозирги замон афғон қишлоғи ҳаёти ҳақида ҳикоя қилади. Долзарб мавзуларни ўз марказига қўйган, революциянинг бориши ва тараққиёти перспективаларини ишончли кадрларда кўрсатган бу фильм халқ томонидан қизғин кутиб олинди. Асар қайта тикланган баъзи томоша санъати намуналарини, халқ анъаналарини ҳам алоҳида эътибор билан тасвирлаган эди.

Яна бир иқтидорли, изланувчан афғон режиссёри Латифдир. Унинг раҳбарлигида экранлаштирилган «Қочиш», «Машаққатли кунлар», «Асқар Собур», «Дайди паррандалар» фильмлари миллий кинематографиянинг энг яхши намуналаридан ҳисобланади. Турли темаларда яратилган бу асарлар хорижий мамлакатлар кино экранларида, шунингдек, Халқаро фестивалларда намойиш этилди. Қатор совринларга сазовор бўлди.

Абдул Воҳид Назарий ҳам таниқли санъаткорлардан. У яқинда «Сўнгги хоҳиш» деган бадиий фильмини ниҳоясига етказди.

Афғон кинематографиясининг ҳозирги кундаги мавзуи асосан Апрель революцияси берган саодат, инқилоб фидойиларининг ватанпарварлик кураши, жасорати, юз бераётган ўзгаришлар, янгиликлар, одамлар онгидаги яхшилик, эзгулик томон бурилишлардир. Мамлакат киночилари халқ ижодини, тарих воқеаларини ҳам унутишгани йўқ. Кинематографчилар составида тажрибали санъаткорлар ҳам, ёшлар ҳам анчагина. Эндиликда Афғонистон ўзининг билимдон операторларига, кинорассомларига, киносценарийчиларига эга. Йирик шаҳарларда санъат билим юртлари ва кўплаб тўгараклар ишлаб турибди. Афғонистонлик киночилар совет кинематографияси ва унинг намояндалари томонидан кўрсатилаётган ёрдамни алоҳида мамнуният-миннатдорчилик билан таъкидлайдилар.

Афғонистон кинематографиясининг ривожланишида бошқа мамлакатлар, хусусан, бизнинг Ватанимиз санъаткорлари билан бўлган ижодий алоқа ва ҳамкорликлар муҳим роль ўйнамоқда. Беш йил бурун биринчи совет—афғон фильми «Кобулда иссиқ ёз» экранлаштирилди. Таниқли кинорежиссёр Али Ҳамроев раҳбарлигида ишланган бу бадиий картинани дўст мамлакат халқи, маданият арбоблари қувонч билан қаршиладилар. Фильмни экранлаштириш жараёнида ўзаро дўстлик янада мустаҳкамланди. Афғон ёшлари орасидан янги-янги талантлар топилди. Эндигина экран санъатига кириб келаётган навқирон кинематографчилар совет санъаткорларининг ишлари, тажрибалари, изланишлари билан батафсил танишишга муваффақ бўлдилар.

Кўп ўтмай бу учрашув яна Афғонистон диёрида давом этди. Моҳир санъаткор, СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти лауреати Малик Қаюмов «Афғонистон: революция давом этмоқда», «Республикага ким ўқ узмоқда» деган машҳур ҳужжатли фильмларини яратди. Кинорежиссёрнинг «Афғонистон — тоғлар ва афсоналар мамлакати» картинаси ҳам хорижий томошабинларнинг севимли асарига айланиб қолган. М. Қаюмов ҳақида А. Х. Алил шундай деган эди: Аввало бу ҳассос санъаткор ўзининг одамийлиги, кинога фидойилиги билан барчамизни бирдай мафтун этган. Унинг фильмлари, ижоди — бетакрор санъат мактаби, маҳорат дорилфунуни. Биз бу кинорежиссёрни, унинг ижодини қанчалик кўп ва пухта ўргансак, шунчалик ютамиз.

Дўст мамлакат кинематографчилари Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари Халқаро Тошкент кинофестивалида ҳам мунтазам қатнашиб келмоқдалар. Кино санъати мухлислари пойтахтимиз кинотеатрларида намойиш этилган афғон фильмларини ҳамма вақт қизиқиб томоша қилишган. Абдул Латиф, Саид Варақзай, Феруз Саад каби афғон кинорежиссёрлари миллий экран санъатининг ривожланиш манбалари ҳақида гапирганларида ана шу фестиваль ва учрашувларнинг қимматини такрор-такрор эътироф этишган.

Афғонистон кинематографияси ҳозирги кунда ўзининг янги намуналарини экранлаштирмоқда. Уларнинг муаллифлари орасида Москвада таълим олган, Тошкент кинофестивали шарофати туфайли моҳир санъаткорлардан дўстлар орттирган кинорежиссёрлар бор. Ишончимиз комилки, навбатдаги кинофестивалда биринчилардан бўлиб қатнашиш истагини билдирган афғонистонлик дўстларимиз бу гал ҳам мароқли фильмлари билан ташриф буюриб, экран санъати ихлосмандларини хурсанд этадилар.

Р. БЕРДИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги

Тошкент политехника институти

Кафедралар бўйича профессор-ўқитувчилари составидаги вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА

Мудирлар: 1-олий математика, 2-олий математика, қурилишни бошқариш, материаллар қаршилиги, умумий ва ноорганик химия, бириктирувчи материалларнинг кимёвий технологияси, нефть ва газ конларини ишлаб чиқиш, газ ва нефть конлари геологияси ва уларни разведка қилиш, архитектура тарихи ва назарияси, ярим ўтказгичлар ва диалектиклар, 3-олий математика (фан докторлари, профессорлар, фан кандидатлари, доцентлар), 2-жисмоний тарбия;

физика-химия кафедраси профессорлари;

доцентлар: 1-КПСС тарихи (2, улардан бири 0,5 ставкага), 2-фалсафа (2), 1-сиёсий иқтисод, 2-илмий коммунизм (2), ижтимоий фанлар, чет тиллари, физика (2), назарий механика, саноатни бошқариш, фойдали қазилма конлари ер ости ишлаб чиқилиши технологияси ва уни комплекс механизациялаш, рангли металлар металлургияси, кон ва геология-қидирув ишлари экономикаси ва уни ташкил этиш, фойдали қазилмалар (2), минералогия ва кристаллография, машинасозлик технологияси (2), материалшунослик (2), металлга босим остида ишлов бериш, металлар технологияси, органик химия, аналитик химия, физик химия, коллоид химия, жараёнлар ва аппаратлар, ёғлар технологияси, нефть ва газ конларини ишлаб чиқиш, асосий органик ва нефть-химия синтези технологияси (2), электр станциялари, электр шохобчалари ва системалари (2), умумий ва назарий иссиқлик техникаси, иссиқлик электр станциялари (2), саноат иссиқлик энергетикаси, асос ва фундаментлар, йиғма темир-бетон ишлаб чиқариш, қурилиш механикаси ва зилзилага бардошли заминлар (2), уй-жой биноларини архитектуравий лойиҳалаш, шаҳарсозлик ва қишлоқ аҳоли жойларини планлаштириш, саноат электроникаси, механик ишлов бериш технологияси, бошқарувнинг автоматлаштирилган системалари, робототехника ва ахборот системалари (2), назарий ва умумий электротехника, машиналарнинг деталлари, конларни электрлаштириш ва кон ишларини механизациялаш;

катта ўқитувчилар: 2-КПСС тарихи, 1-фалсафа, 1-сиёсий иқтисод, 1-илмий коммунизм, 2-илмий коммунизм (2), 1-жисмоний тарбия (3), чет тиллар (3), инглиз тили (2), 1-олий математика, 2-олий математика (2), чизма геометрия, назарий механика (3), материаллар қаршилиги, тоғ ишларини электрлаштириш ва автоматлаштириш (2), минерология ва кристаллография (2), машина ва механизмлар назарияси (2), материалшунослик, металларга босим остида ишлов бериш, машинасозлик саноати экономикаси ва уни ташкил этиш, машиналарнинг деталлари (2), коллоид химия, электр станциялар, электр машиналари (2), умумий ва назарий иссиқлик техникаси (2), иссиқлик электр станциялари, энергетика экономикаси ва уни ташкил этиш, назарий ва умумий электротехника (2), йиғма темир-бетон ишлаб чиқариш, шаҳарсозлик ва қишлоқ аҳоли жойларини лойиҳалаштириш, архитектура тарихи ва назарияси, экспериментал ва назарий физика, самолётларни конструкциялаш ва лойиҳалаштириш, электрон-ҳисоблаш машиналари, 1-рус тили (2), 2-рус тили (2), 3-рус тили;

ассистентлар: 1-сиёсий иқтисод, 1-фалсафа (2), назарий механика, 2-олий математика, фойдали қазилма конларини очиқ ишлаб чиқиш технологияси ва уни комплекс механизациялаш, минерология ва кристаллография, металл қирқувчи станоклар ва асбоблар, машина ва механизмлар назарияси, қишлоқ хўжалиги машиналари, машиналарнинг деталлари, органик химия, совутиш ва компрессор машиналари ва қурилмалари, пластмассага қайта ишлов бериш технологияси, керамика ва ўтга чидамли материалларнинг кимёвий технологияси (2), ёғочни қайта ишлаш технологияси, асосий органик ва нефть-химия синтези технологияси, электр станциялари, электр машиналари, иссиқлик электр станциялари, гидроэнергетика қурилмалари ва гидравлик машиналар, назарий ва умумий электротехника, қурилиш механикаси ва зилзилага бардошлилик асослари, сув таъминоти ва канализация (2), турар-жой биноларини архитектуравий лойиҳалаштириш, автоматика ва телемеханика, амалий математика (2), электрон-ҳисоблаш машиналари (2), электрон-ҳисоблаш аппаратларини конструкциялаш ва ишлаб чиқариш, умумий ва ноорганик химия (3);

ўқитувчилар: 2-жисмоний тарбия, 1-рус тили, 2-рус тили (2).

ЎРТА МАХСУС ЎҚУВ ЮРТЛАРИ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ФАКУЛЬТЕТИ

доцент: «Ривожланган социализм назарияси ва практикасининг актуал проблемалари» курси бўйича (0,5 ставка).

КЕЧКИ ВА СИРТҚИ БЎЛИМ БЎЙИЧА ТОШКЕНТ ШАҲРИДА

мудир: олий математика;
доцентлар: олий математика, биноларни конструкциялаш;
катта ўқитувчилар: физика, олий математика (2), чизма геометрия, биноларни конструкциялаш;
ассистентлар: физика (2), олий математика;
ўқитувчи: рус тили.

ЧИРЧИҚ ШАҲРИДА

катта ўқитувчилар: умумий инженерлик фанлари, машинасозлик саноати экономикаси ва уни ташкил этиш.

АНГРЕН ШАҲРИДА

катта ўқитувчи: рус тили.

НАВОИЙ ШАҲРИДА

ассистентлар: олий математика (2), техник механика (2).

ЖИЗЗАХ ШАҲРИДА

ассистентлар: техник механика, қурилиш материаллари, математика, физика, саноат ва граждан бинолари архитектураси.

НАМАНГАН ШАҲРИДА

мудирлар: ҳисоблаш техникаси ва ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш, умумий инженерлик фанлари, мелиорация ва қурилиш машиналари, рус ва чет тиллари;
доцент: КПСС тарихи ва фалсафа;
ассистентлар: материаллар қаршилиги ва қурилиш механикаси, саноат ва граждан қурилиши, гидротехника қурилиши, умумий инженерлик фанлари, машинасозлик технологияси, умумий химия.

ОЛМАЛИҚ ШАҲРИДА

доцент: марксизм-ленинизм;
катта ўқитувчи: рус тили.

КОНКУРС МУДДАТИ 10 МАЙГАЧА.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 13-уй, 49-хона.

• Ажаб савдолар

УЗОҚ ДАВОМ ЭТГАН ТОРТИШУВ

Ҳаммаси оддий бир шикоятдан бошланди. Шофиркон район Охунбобоев номли колхоз правлениесининг идорасида одатдаги иш куни эди. Колхоз юрист-консульт Ғ. Толибов, бош экономист Н. Муҳаммедов, механизация бухгалтери Т. Қодировларнинг ҳар бири ўз иши билан банд.

Эшик олдида пайдо бўлган бригада бошлиғи Ҳикмат Саидов Ғайбулла Толибовга қараб зарда билан гап бошлади:

— Юрист-консультант бўлсангиз колхозда тартиб ўрнатинг! Колхозга олиб келинган янги аккумуляторлар омбордан қаёққа ғойиб бўлган? Колхозда тартиб ўрната олмасангиз, юқори ташкилотларга мурожаат қиламан.

Кутилмаган қистовдан довдираб қолган Ғ. Толибов ҳаммасини аниқлаши, йўқолган аккумуляторлар топилиб, биттаси, албатта, бригадага берилишига ваъда қилиб бригадирни тинчитиб жўнатди. Кейин аниқланишича, янги аккумуляторларнинг биридан бош инженер С. Қиличев, иккинчисидан база мудири К. Ҳакимов шахсий мақсадларда фойдаланаётган экан.

Бу орада трактор паркида жамоат мулкининг сақланиши район ички ишлар бўлими томонидан текширилди. Ҳақиқатан ҳам иккита янги аккумулятор омбордан ғойиб бўлгани аниқланди. Колхоз мулкини ўзлаштирган шахслар иши ўртоқлик судида кўриладиган бўлди.

Яқинда колхозчилар ўртоқлик суди раислигига ёш мутахассис Ғайбулла Толибовни сайлашган эди. Ўртоқлик судининг йиғилиши қизғин ўтди. Ғ. Толибов бош инженер С. Қиличев шанига аччиқ сўзлар айтди. Ўртоқлик судининг қарори тўғрисидаги хабар «Инсон ва қонун» деворий газетасида босилди.

Бу воқеани район раҳбарларидан қайси бири эшитди-ю, ким эшитмади, бизга номаълум. Аммо орадан бирмунча вақт ўтганидан кейин жамоат мулкига кўз олайтирган бош инженер колхоз раислигига сайланди. У хўжалик ишида юрист томонидан аниқланган ҳар қандай ишкални обрўйига путур етказиш, деб тушунди. Ҳар сафар бундай масалалар бўйича унга мурожаат қилган юристни жеркиб берди.

Оқибатда икки ўртада вужудга келган низо тобора олов олди. Ғайриқонуний ҳаракатларнинг олдини олиш хизмат вазифаси бўлган юрист-консульт колхозга четдан келган ревизорга ўхшаб қолди. Район, область, республика ташкилотларига Охунбобоев номли колхоздан кетма-кет шикоятлар оқиб кела бошлади. Ҳаммасининг муаллифи Ғ. Толибов эди.

Колхозга комиссия устига комиссия келаверди. Ғ. Толибов районда ҳам, областда ҳам «штатли шикоятчи» номини олди. Пировардида у редакцияга мактуб билан мурожаат қилишга мажбур бўлди. Район ташкилотларида бўлиб Ғ. Толибовнинг тақдири билан қизиқишимиз айрим раҳбарларга эриш туюлгани рост. Кўпчиликдан унинг хатти-ҳаракатларини қораловчи далилсиз қуруқ гапларни эшитдик.

Хўш, Ғ. Толибовга меҳнат кишиси қандай баҳо беради? Шуни аниқлаш мақсадида уни кўп йиллардан буён биладиган кишиларга мурожаат қилганимизда бошқача жавобларни олдик.

Мавжуда Очилова, — 11-бригада колхозчиси, район партия комитетининг аъзоси:

— Самад Қиличев 1986—1987 йилларда раислик вазифасида ишлади. Шу даврда хўжаликда кўп бўлмаса ҳам ўзгариш юз берди, пул даромадимиз ошди, мактаб, боғча қурилишига киришилди. Бироқ кўпчилик ҳолларда у «ўзим биламан» қабилида иш тутди, мутахассислар фикрига қулоқ солмади. Ғ. Толибов юрист сифатида бу камчиликларнинг олдини олиш учун неча марта фикрини айтган бўлса ҳам уни эшитишни хоҳламади.

Малоҳат Каримова — 12-бригада аъзоси, область Советининг депутати;

— С. Қиличевни яхши биламан. Колхоз экономикасини кўтариш учун анча иш қилди. Лекин айрим камчиликларга йўл қўйди. Мутахассислар буни юзига айтганларида «ўзим биламан» деб жавоб берди. Шу сабабли ўртоқ Толибов билан келиша олмади.

Ғ. Толибов юрист-консультлик лавозимига Р. Раҳматов колхоз раиси бўлган пайтда тайинланган экан. Ҳозир у райондаги Жданов колхози правлениесига раҳбарлик қилмоқда.

— Толибовнинг феъли оғир, — дейди у. — Камчилигингизни топса, ким бўлсангиз ҳам андиша қилиб ўтирмайди. Баъзан айрим масалалар бўйича кабинетда икки соатлаб тортишганмиз. Лекин пировардида бир хулосага келиб, ҳамжиҳатлик билан иш тутганмиз. Мен колхоздан кетгандан кейин раисликка сайланган С. Қиличев ёшлик қилиб, ҳисоб-китоб ишларини талаб асосида олиб бориш, жамоат мулкининг дахлсизлигини таъминлашда энг яқин ёрдамчиси бўлган кишини назар-писанд қилмай, ўз душманига айлантирган.

Р. Раҳматовнинг гапларида жон бор. Ҳақиқатан ҳам Ғ. Толибовни ёқимтой феълли киши дейиш қийин. Озгина мулоҳазасизлик қилсангиз, қўрс жавоб оласиз. Камчиликка йўл қўйган кишини аяб ўтирмайди. Кейинги икки йил мобайнидаги шикоятбозлик, қаерга мурожаат этмасин, расмиятчилик тўсиғига дуч келиши унинг асабларини қақшатиб, шундай аҳволга солмаганмикин? Ахир, у оддий тракторчиликдан ўсиб чиққан, Тошкент давлат университети юридик факультетининг сиртқи бўлимини тугатганидан кейин район қишлоқ хўжалик бошқармасида, область ижроия комитети адлия бўлимида, область адвокатлар коллегиясида ихтисоси бўйича ишлаган. Оилавий шароитининг ўзгаргани муносабати билан бундан уч йил муқаддам колхозга қайтиб ишга келган.

Яқинда бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишида колхоз правлениесига бошқа киши раис қилиб сайланди.

Собиқ раис ва юрист-консульт ўртасидаги низо эса ҳамон давом этмоқда. Область агросаноат комитети контрол-ревизия бўлими ходимлари колхознинг 1986 йил июнидан 1987 йил сентябригача бўлган молиявий-хўжалик фаолиятини уч ойдан зиёд текширди. Бу ишга шикоятчининг ўзи ҳам жалб қилинди. Ревизия хулосаси аниқ. Собиқ раис ва правление аъзоларидан айримларининг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари туфайли жамоат мулкига муайян зарар етказилган. Жумладан, 93 моддий жавобгар шахс 11,2 минг сўмлик умумий камомадга йўл қўйган.

Энди икки ўртадаги низога сўнгги нуқта қўйиш пайти етди. Муросасозликка чек қўйиб колхоздаги хўжасизлик учун масъул шахслардан партиявий жавоб талаб қилиш керак. Бу Шофиркон район партия комитетига ҳавола.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

• Спорт

ЧИМ ХОККЕЙ:

БИРИНЧИ ҒАЛАБА

Аёллар олий лига командалари ўртасида мамлакат чемпионати мусобақалари бошланди. Дастлабки тур ўйинлари мухлисларда яхши таассурот қолдирди. «Андижанка» командаси қизлари дастлабки учрашувни ўз майдонларида ўтказиб, ишқибозларни қувонтиришди. Улар пойтахт спартакчилари дарвозасига учта жавобсиз тўп киритиб, ғалаба қозондилар. Қолган икки учрашувда бир хил ҳисоб (2:1) қайд этилди. Бунда Олмаотанинг «Связист» коллективи хоккейчилари Москва области спартакчиларидан, Тираспольнинг «Текстильщик» командаси Шяуляйнинг «Таурас» хоккейчиларидан устун келишди.

МОТОПОЙГА:

СОВРИНДОРЛИК БАҲСИ

Жиззах яқинидаги Наврўзбулоқ тепалигида ўтказилган мусобақада мамлакатимизнинг турли шаҳарларидан келган 32 команда иштирок этди. «Джизакская правда» газетаси соврини учун ўтказилган бу сафарги пойгада Сургут шаҳар ДОСААФчилари мукофотли ўринни эгаллашди. Майдон эгалари учинчи бўлдилар. Шахсий ҳисобда Н. Шарабиев (ҚҚАССР) биринчи ўринни олди. СССР ДОСААФ марказий комитети келаси йили бу ерда мамлакат чемпионатининг зонал мусобақаларини ўтказишга қарор қилди.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

• Тингланг, томоша қилинг

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

4 МАЙ, ЧОРШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Мультфильм. 9.35 — «Кучарача». Бадиий фильм. 11.05 — Янгиликлар. 11.15 — Фидойи шахслар. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Ҳужжатли фильмлар. 17.05 — «Гроицвет» ансамблининг концерти. 17.45 — Мен, сен ва биз ҳаммамиз биргаликда. 18.30 — Агар соғлом бўлай десанг. 18.45 — Сиз яратган боғ. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Инсон ва қонун. 20.05 — Катталар учун мультфильм. 20.10 — «Шаҳарни асраб қолган одам». Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.00 — Қайта қуриш прожектори. 22.10 — В. Фёдоров поэзияси. 22.55 — Дунё воқеалари. 23.05 — «Бўрон». Фильм-концерт.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 10.05 — Немис тили. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига 11.35 — Физика. 12.05 — Немис тили. 12.35 — «Цирк». Бадиий фильм. 14.05 — Ҳужжатли фильмлар. 14.55 — Янгиликлар. 15.05 — «К. Маркс. Навқиронлик йиллари». Бадиий фильм, 6-серия. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — Қишлоқ янгиликлари. 20.00 — Москва халқ чолғу оркестрининг чиқиши. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — 1988 йил қўшиқлари. 20.55 — Бу йўлларни биз ҳеч қачон унутмаймиз. 21.20 Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.00 — Спорт программаси. 24.00 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 16.45 — География. 17.15 — Телефильм. 17.30 — Қизиқарли математика. 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Болалар учун концерт. 18.50 — Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи — 70 ёшда. 19.10 — Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округининг 70 йиллигига. 20.00 — Ахборот. 20.15 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Кўҳна созлар. 21.30 — Время. 22.00 — Қайта қуриш прожектори. 22.10 — «Ғаройиб бола». Кинокомедия. 23.40 — Бугун оламда нима гап?

ЎзТВ-II. 19.40 — «Янги учрашувлар». Фильм-концерт. 20.05 — Ҳужжатли фильм. 21.00 — Беш йиллик: ишлар ва одамлар. **Фрунзе.** 21.30 — Время. 22.00 — Қайта қуриш прожектори. 22.10 — «Шафқатсиз романс». Бадиий фильм. 2-серия.

РАДИО

Биринчи программа. 8.30— Бизга мактуб йўллабсиз. 9.30 — Жангоҳларда ва походларда туғилган. 9.40 — Туркистон Ҳарбий округи ансамбли ижро этади. 10.15 — Хўжалик ҳисоби: тажриба, муаммолар, ечимлар. 11.15 — Юность. 12.10 — Узбекистан индустриальний. 12.30 — Қўшиқлардан қўшиқларга. 12.50 — Шеърий лаҳзалар. 13.00 — Ўзбекистон чорвадори. 13.30 — Туркистон жангчилари — Ватаннинг шонли фарзандлари. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Ёзувчилар — болаларга. 15.50 — К. Маркс туғилган куннинг 170 йиллигига. 16.00 — Қизил! Сариқ! Яшил! 18.15 — Қишлоқ ҳаёти. 18.30 — Юность Узбекистана. 19.20 — Аланга. 19.40 — Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. 20.15 — Матбуот ходимлари талабларига биноан концерт. 21.00 — Рус тилини ўрганамиз. 21.20 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.45 — Музикали ҳаёт янгиликлари. 23.30 — Катталарга болалар ҳақида. 23.45 — ЎзССР халқ артисти М. Убайдуллаева куйлайди.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 4/V да **Балет кечаси**, 5/V да **Иоланта.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 4/V да **Истамбул фожиаси**, 5/V да **Қутлуғ қон.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 4/V да **Тошкентда туман**, 5/V да **Ёшликда берган кўнгил.**

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиуми, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг физика-математика фанлари бўлими ҳамда Ядро физикаси институти коллективлари физика-математика фанлари доктори, профессор, Ядро физикаси институти директорининг ўринбосари

Эркин Одилович КАРИМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Р. — 10755. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. А. — 102.

ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12